

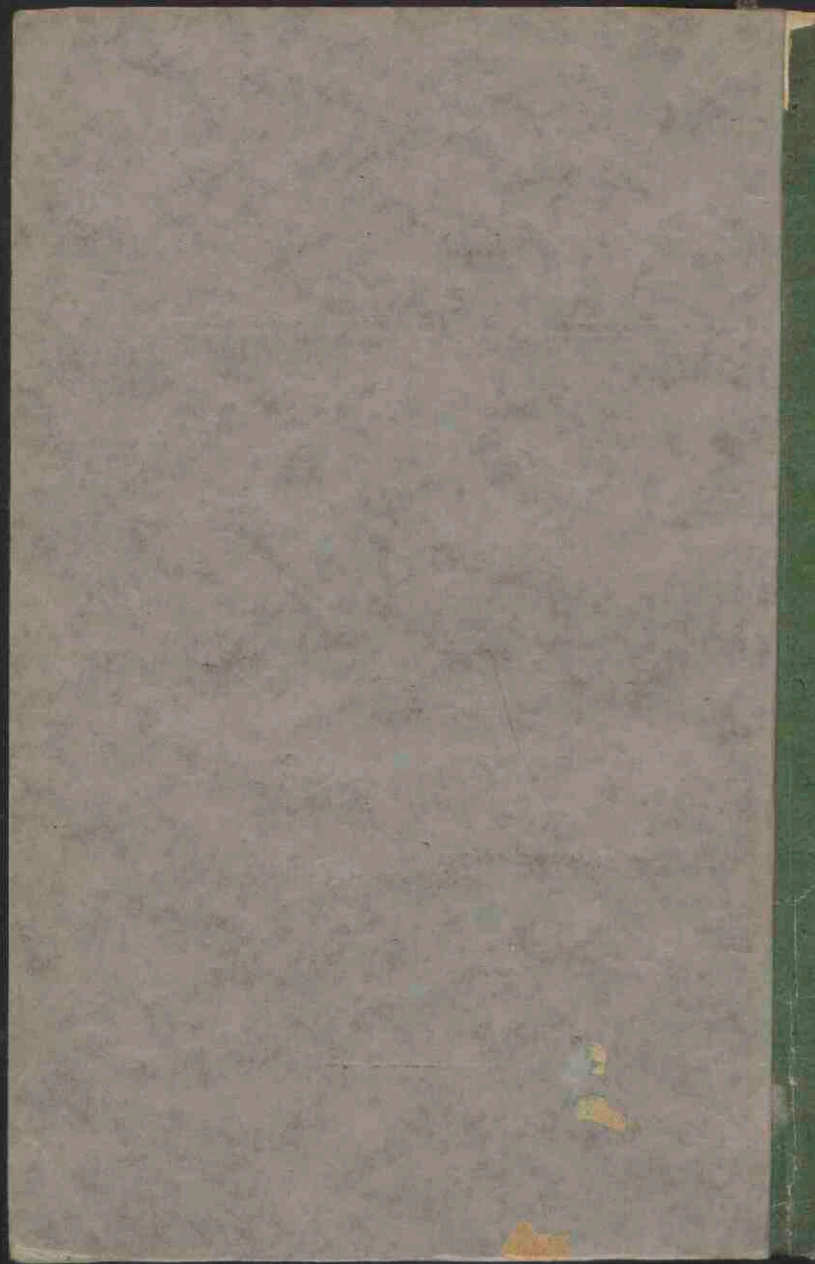
Ada, gravin van Holland en Zeeland : treurspel

<https://hdl.handle.net/1874/367462>

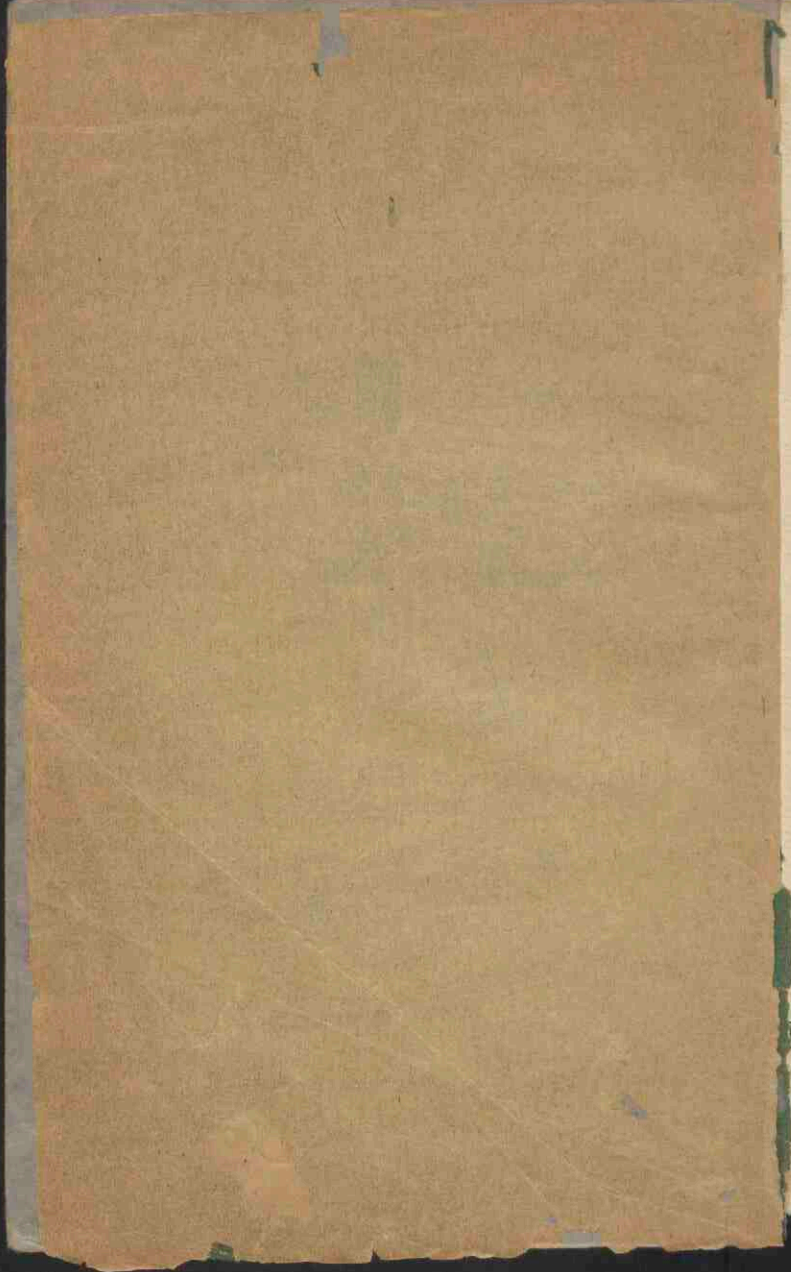
BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

1929

**Verzameling tooneel-
stukken uit de
nalatenschap van
Prof. Dr. J. te WINKEL
No. 291**

Dr. J. Le Michel
N. 13a

By

A D A, 291

GRAVIN VAN HOLLAND
EN ZEELAND;

TREURSPEL.

(D. F. v. Steenrooy)

TE AMSTERDAM,

By IZAAK DUIM, op den Cingel, tusschen de War-
moesgragt, en de Drie-Koningstraat, 1765.

Met Privilegie.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

A. D. A.

GRAVIN VAN HOLLAND
EN ZEELAND;

PRINCESSIN VON ORANJE

AMSTERDAM.

1713
1714
1715
1716
1717
1718
1719
1720
1721
1722
1723
1724
1725
1726
1727
1728
1729
1730
1731
1732
1733
1734
1735
1736
1737
1738
1739
1740
1741
1742
1743
1744
1745
1746
1747
1748
1749
1750
1751
1752
1753
1754
1755
1756
1757
1758
1759
1760
1761
1762
1763
1764
1765
1766
1767
1768
1769
1770
1771
1772
1773
1774
1775
1776
1777
1778
1779
1780
1781
1782
1783
1784
1785
1786
1787
1788
1789
1790
1791
1792
1793
1794
1795
1796
1797
1798
1799
1800

C O P Y E van de P R I V I L E G I E.

DE Staten van Holland ende Westvriesland doen te weeten: also ons te kennen is gegeven by de Regenten van het Wees-en-Oude Mannenhuis der Stad Amsterdam, en in die qualiteiten te famen Eygenaars, mitsgaders Regenten van den Schouwburg aldaar; dat zy Supplianten, eenige Jaaren hebben gejoufficeert van 't Oſtroy by ons den 27 May van den Jaare 1708. als meede van de prolongatie van dien den 6 December 1742. aan de Supplianten verleent, waar by wy aan de Supplianten goedgunstiglyk hadden geaccordeert en geotroyeert, om nog voor den tyd van vyftien agter een volgende Jaaren, de Werken, die ten dienste van het Toneel reets waren gedrukt, en van tyd tot tyd nog verder in het licht gebragt, en ten Tooneele gevoert zouden mogen werden, alleen te mogen drukken, doen drukken, uitgeeven en verkopen, dat de Jaren, by de voorz. prolongatie van 't gemelde Oſtroy of Privilegie vervat op den 6 December van deezen Jaare 1757. stond te expireeren; en dewyl zy Supplianten ten meesten dienste van de Schouwburg, (waar van hunne respectieve Godshuizen onder andere meede moeten werden gesustenteert, de vooraemde Werken, zo van Treurspellen, Blyspellen, Klugten, als anders, die reets gedrukt, en ten Toneele gevoert zyn, of in het toekomende gedrukt, en ten Toneele gevoert zouden moogen werden, gaarne alleen, gelyk voorheen, zouden blyven drukken, doen drukken, uitgeeven en verkopen, ten einde dezelve Werken, door het nadrukken van anderen, haar luister, zoo in taale als spelkonst, niet mogten komen te verliefen, en dewyl haar Supplianten zulks na de expiratie van de voornoemde prolongatie van 't voorz. Oſtroy, niet gepermittert was; zoo keerden de Supplianten haar tot Ons, reverentelyk verzoekende; dat Wy aan de Supplianten, in haar voorz. qualiteyt, geliefden te verleenen prolongatie van het voorz. Oſtroy, om de voorz. Werken, zoo van Treurspellen, Blyspellen, Kluchten, als anders, reets gemaakt, en ten Toneele gevoert, of als nog in het ligt te brengen, en ten Toneele te voeren, nog voor den tyd van Vyftien eerstkomende en agter een volgende Jaaren, alleen te mogen drukken, en verkoopen, of te doen drukken, en verkopen, met verbod aan alle anderen op zekere hooge Poene by Ons daar tegens te statuieren, daar van te verleenen Oſtroy in forma; ZO is 't dat Wy, de Zaake ende 't voorz. verzoek overgemerkt hebbende, ende genegen wezende, ter beede van de Supplianten, uit Onze regte weetenſchap, Souveraine magt en autoriteit, dezelve Supplianten geconsenteert, geaccordeert en geotroyeert hebben, consenteeren, accorderen ende oſtroyeren haar by deeze, dat zy, gedurende den tyd van nog Vyftien eerst achter een volgende Jaaren, de voorz. Werken, indervoegen, als zulks by de Supplianten is verzogt, en hier vooren uitgedrukt staat, binnen den voorz. Onzen Lande alleen zullen mogen drukken, doen drukken, uitgeeven ende verkopen, verbiedende daartomme alle en een iegelyken de voorz. Werken, in 't geheel ofte ten deele te drukken, na te drukken, te doen nadrukken, te verhandelen, of te verkoopen, ofte elders nagedrukt, binnen den zelve Onzen Lande te brengen, uit te geven of te verhandelen en verkoopen, op de verbeurte van alle de nagedrukte, ingebragte, verhandelde of verkogte Exemplaren, ende een boete van drie duyzend guldens daar en boven, te verbeuren, te Appliceren een derde part

voorden Officier, die de Calange doen zal, een derde part voor de Armen der plaatsen daar het Calus voorvallen zal, ende het restteende derde part voor de Supplianten, en dit telkens zo meenigmaal als dezelve zullen worden agterhaalt, alles in dien verstande, dat Wy de Supplianten met dezen Onzen O&roye alleen willende gratificeeren tot verhoedinge van hunne schade door het nadrukken van de voorz. Werken, daar door in genigen deele verstaan den inhoude van dien te autoriseren, ofte te advouëren, en veel min, dezelve, onder onze protexie en bescherminge, eenig meerder Credit, aansien, of reputatie te geeven, nemaar de Supplianten in cas daarinne iets onbehoorlyks zoude insnuëren, alle het zelve tot hunnen laste zullen gehouden wezen te verantwoorden, tot dien einde wel expresselyk begeërende, dat byaldien zy dezen onzen O&roye voor dezelve Werken zullen willen stellen, daar van geene geabbrevieerde of gecontraheerde mentie zullen mogen maken, nemaar gehouden weezen, het zelve O&roy in 't geheel, en zonder eenige omiffie, daar voorte drukken, ofte te doen drukken, en dat zy gehouden zullen zyn, een Exemplaar van de voorz. Werken, op Groot Papier, gebonden en wel geconditioneert, te brengen in de Bibliothek van onze Univerfiteyt te Leyden, binnen den tyd van zes weeken, na dat de Supplianten dezelve Werken zullen hebben beginnen uit te geeven, op een boete van zes hondert gulden, na expiratie der voorz. zes Weeken, by de Supplianten te verbeuren ten behoeve vande Nederduitsche Armen van de plaats alwaar de Supplianten woonen, en voorts op poene van met'er daad versteeken te zyn van het effect van deezen O&roye, dat ook de Supplianten, schoon by het ingaan van dit O&roy een Exemplaar geleverd hebbende aan de voorz. Onse Bibliothek, by zoo verre zy geduurende den tyd van dit O&roy dezelve Werken zouden willen herdrukken met eenige Observatien, Noten, Vermeerderingen, Veranderingen, Correctien, of anders, hoe genaamt, of ook in een ander formaat, gehouden zullen zyn wederom een ander Exemplaar van dezelve Werken, geconditioneert als voren te brengen in de voorz. Bibliothek, binnen denzelven tyd, en op de boeten en pœnaliteit, als voren. En ten einde de Supplianten deezen onzen Contente ende O&roye mogen genieten als naar behooien, lasten wy allen en een iegelyken, dien het aangaan mag, dat zy de Supplianten van den inhoude van dezen doen, laten en gedogen, rustelyk, vredelyk en volkomentlyk genieten en gebruiken, cesseerende alle belet ter contrarie. Gedaan in den Hage, onder onzen Grooten Zegele, hier aan doen hangen op den agtsten November, in 't Jaar onzes Heeren en Zaligmakers duizend zeven hondert-zeven-en-vyftig.

P. S T Y N.

Ter Ordonnantie van de Staaten,

C. BOEY.

Lager stond,

Aan de Supplianten zyn, nevens dit O&roy, ter hand gestelt by Extract Authentique, haar Ed. Gr. Mog. Résolutien van den 28. Juny, 1715, en 30. April, 1728, ten einde om zig daar na te reguleren.

De Regenten van het Wees- en Oude-Mannenhuis hebben, in hunne voorz. qualiteit, het recht van deze Privilegie, alleen voor den tegenwoordigen Druk, van *Ada, Treurspel*, vergund aan *Izaak Duim*.

In *Amsteldam*, den 4 February, 1765.

T O E.

T O E W Y I N G

A A N D E N H E E R E

S Y B R A N D F E I T A M A .

Geoefende yveraar voor Neêrlands poëzye!

Gy staat uw' kunstzoon dan in 't einde gunstig toe,

Dat zyne erkentnis u de treurende Ada wye,

En aan uw' grooten naam zo klein een hulde doe!

Wie kan my, meer dan gy, voor lasterschichten dekken?

Myn voedstervader zal myn' trouwen schutsheer strekken.

Ik wacht niet dat uw gunst, uit blinde eenzydigheid,

Myn treurspel eenigzins van seilen vry zal spreken,

Zo 't kunstrecht tegen my met oordeel word bepleit:

Neen, strenge F E I T A M A ! neen, vyand der gebreken!

Bescherm myn lettervrucht, daar Momus Midas sterkt,

En de afgunst tot bederf des zangbergs medewerkt.

Zo mag ik veilig u myn' arbeid aanbevelen.

't Gaat zeker dat uw naam, by kundigen beroemd,

Dit offer, hoe gering, een' luister meê zal deelen,

Zolang het dichterdome dien naam met eerbied noemt,

Uw vaerzen 't eêlste blyk van treurtooneelkunst geven,

En grooten Henrik met Telemachus doen leven.

F. V. S T E E N W Y K.

V O O R R E D E.

dit tooneelftuk misvormd. Myne genomen vryheden, die de historie betreffen, en niet zyn uitgemonsterd, bestaan wel in de verschikking van sommige zaken, maar, zo verre my bekend is, in geene verandering, dan ten aanzien van eenige omstandigheden, waarvan de voornaamste deelen dezer geschiedenis niet afhangen.

Ik oordeel hier genoeg bygebragt te hebben tot verdediging en bepaling der poëtische voorrechten. Men zal my toestaan, dat ze niet zyn te verwerpen, indien ze, zonder de wezendlyke deelen eener bekende gebeurtenis aan te tasten, een leerzaam vermaak bedoelen. Alle dichters hebben zich dat oogmerk niet voorgesteld: men ziet, in vele tooneelftukken, de ondeugden geblanket; valsche eer; onverzadelyke staatzucht, onverzoenlyke haat, en bloedige wraak, komen daarin voor als ware heldendeugden: men roert de driften; men koestert de kwade neigingen; de dichter behaagt; en de tooneelpoëzy word gelasterd, door velen die hare echte schoonheden niet kennen. Ik heb getracht die klippen te vermyden.

Uit welgestelde treurspelen behoort men altoos te leeren „ Dat iemand, boven anderen in staat uitmun-
 „ tende, niet boven zynen plicht is verheven; maar
 „ dat men, dien verzuimende, zyne wezendlyke be-
 „ langen verwaarloost.” Dit vloeit uit het onderwerp van myn treurspel; dit ziet men in de ongelukkige Ada, schoon eer een teder medelyden, dan eene ge-
 stren-

V O O R R E D E.

streng berisping verdienende; dit ziet men in de staatzuchtige Adelheide. Uit de rampen, door mislagen veroorzaakt, zyn heilzame leeringen te trekken, en bovenal wanneer men deel neemt in de belangen der genen die de mislagen begaan. Om tot dat einde de vorstelyke weduw niet te schuldig voor te stellen, vertoont men hier de hatelykheid van haren toeleg in zonderheid in het gedrag des bischops van Utrecht, aan wien den aanschouwer minder is gelegen dan aan de moeder van Ada.

Deze bischop was Diederik Vander Are. Ik heb, in de lyst der personaadjen en elders, zynen voornaam achterwege gelaten, opdat men dezen Diedrik niet verwarre met den Hollandschen grave Diederik, in dit tooneelftuk dikwyls genoemd. Het graaffschap Oostergo en Westergo, het voornaamste gedeelte van ons Vriesland uitmakende, noem ik Oostvriesland, dewyl hetzelve, ten tyde der gebeurtenisse van dit treurspel, in 't gemeen onder dezen naam was bekend.

P E R S O N A A D J E N .

ADELHEIDE, weduw van den grave Diederik den
zevenden.

ADA, gravin van Holland en Zeeland, dochter van
Diederik en Adelheide.

WILLEM, graaf van Oostvriesland, broeder van Die-
derik.

LODEWYK, graaf van Loon.

VANDER ARE, bischop van Utrecht.

GYSBRECHT VAN AMSTEL, de eerste van dien
naam.

HILDEGAARD, staatjuffer van Adelheide.

REINOUD, hoofdman der lyfwachten.

GEVOLG van den grave Willem.

LYFWACHTEN.

Het TOONEEL is te DORDRECHT,
in het graaflyk hof.

A D A,

A D A,

GRAVIN VAN HOLLAND
EN ZEELAND;

TREURSPEL.

EERSTE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

ADELHEIDE, ADA, HILDEGAARD.

Het aklig sterflot heeft graaf Diedrik ons onttoegen,
En gy, zyn weduw, voor myn smeeken onbewogen,
Verdubblende in myn ziel den kinderlyken rouw,
Begeert een huwlyksfeest, een schandelyke trouw! (wen!)
Een moeder noopt haar kroost (hoe doet uw eisch my gr-
By 't onbegraven lyk eens vaders laf te huwen!
Voegt Diedriks droeve wees de vreugd der huwlyksmin?

ADELHEIDE.

U past een groot bestaan, als Hollands erfgravin.
Laat ons, uit hoogen nood, eene ydle droefheid smooren.
Bedenk wien Diederik tot landvoogd heeft verkoren.
Myn dochter, koos hy niet zyn' broeder, die ons haat,
Oostvrieslands trotsen graaf, die naar uw erfdeel staat?
Moet gy dien wrevlen oom als uwen voogd erkennen?
Moet Willem aan zyn wet voor altoos u gewinnen?
Uw minderjarigheid vereischt een echtverbond.

A

Heeft

Heeft Diedrik, myn gemaal, niet met zyn' veegen mond
 My vruchteloos gefineekt dien broeder hier te ontbieden,
 Ten zoen der oude wraak, in 't vorstlyk huis aan 't zieden?
 Heb ik, uit zorg voor u, myn' waarden echtgenoot
 Door uitsfel niet belet, op 't nadren van zyn dood,
 Tot Willem 't laatst vaarwel zieltogende uit te spreken?
 En eischt gy tot uw' voogd dien graaf, die zich zou wreken?

A D A.

Helaas! die vreemde zorg van uw gevoelloos hart
 Is oorzaak dat ik zucht in onvergeetbre smart.

Myn dierbre vader, die, verhinderd door myn moeder,
 U niet in 't uiterste uur verzoende met uw' broeder!
 Hoe deerlyk was uw lot! hoe bant men allen troost
 Voor eeuwig uit de ziel van uw elendig kroost!
 Uwe Ada, waarlyk droef, zal deze treurgewaden
 Niet wisflen, u ten schimp, voor blyde feestlieraden.

Vorstin, wat heilzaam eind' bedoelt uw wreede dwang?
 Wat nut belooft myn echt voor 't wigtig staatsbelang?
 Gy hoont Oostvrieslands graaf en de eedlen myner landen.
 Geef hen, naar Diedriks wil, het hoog bestier in handen,
 Totdat een ryper jeugd' myn veste in 't erflyk recht.
 Hoe durf ik Lodewyk, door dien gevreesden echt,
 Naar uw geheim besluit tot Hollands graaf verheffen?
 Zou hun getergde wraak dien vreemdeling niet treffen,
 En my niet dwingen, my, met oneer overlaên,
 By 't breken myner trouw 't voogdyschap te ondergaan?
 Gy zult, na ryp beraad, myn weigring billyk keuren.
 Laat dit gevoelig hart myn' vaders dood betreuren.

A D E L H E I D E.

Ik treur, om 't zwaar verlies, met u. Maar ach! ontflaat
 Die smart my van de zorg voor uw' gedreigden staat?

Wie, van 't geheim bewust, misleid uw zwakke zinnen?
 'k Wist Meerhem, met een deel der edelen, te winnen?
 Stemt Altena, Leerdam, en Voorne heimlyk niet
 In uw' gewenschten echt en 's brui'goms landgebied?

A D A.

A D A.

(ten,

Zal hun gewonnen stem myn' voogd, graaf Willem, stui-
En all' den adel in uw' toelag doen besluiten?

A D E L H E I D E.

Gy doemt, uit ydle vrees, uit onervarenheid,
Uit wantrouw, die my hoont, een heilzaam staatsbeleid.
't Is noodig dat myn zorg uw tedre jeugd bestiere,
En Dordrecht dezen dag uw vorstlyk huwlyk viere.
De Stichtsche bischop zelf, in uw belang gebragt,
En ieder oogenblik uit Utrechts wal verwacht,
Zal in de hofkapel de plegtigheid voltrekken,
En door zyne achtbaarheid ons voor misnoegden dekken.

A D A.

Dat Amstel u 't gevaar van 't heilloos huwlyk toon'!

A D E L H E I D E.

Geen vrees weêrhoud u; neen: gy haat den graaf van Loon.

A D A.

Ach! haat ik Lodewyk? Kan zich myn min verbergen?
Gy, die myn zwakheid weet, moet gy myn driften tergen,
Opdat myn teder hart, naar uw begeerte, in 't end'
Myn eer, myn' kinderpligt, myn' vaders glorie schend'?
Myn boezem voelt een' stryd van vyandlyke togten:
Myn eerzucht had voor my de zege reeds bevochten,
Indien uw bystand voor de liefde, die my blaakt,
Myn overwinning niet bezwaarlyk had gemaakt.

Zie, zie uwe Ada voor uw voeten neêrgebogen;
Betoon myn zwakke jeugd een gunstig mededoogen;
Geef my bewyzen van een moederlyk gemoed;
Hernieuw in my de kracht van 't vorstlyk heldenbloed.
Dat bloed, in my gevloeid uit u en uit myn' vader,
Bewege uw straffe ziel voor hem en my te gader!
Zo blyk' dat gy zyn' wil, zyn' laatsten wil ontziet!
Herdenk zyn min tot u; verdruk zyn dochter niet;
Laat af meer voedsel aan myn' liefdegloed te geven.
Indien gy wreed volhard, berooft ge my van 't leven.

ADELHEIDE.

Wat gaat u aan? Rys op. Myn toelig is een blyk
 Der moederlyke zucht. Ik wacht hier Lodwyk:
 Hy spreke u. Zou zyn min uw glorie niet betrachten?
 Hy deelt in onzen rouw, en zal uw' druk verzagten.

ADA.

Neen; Hollands erfgravin, onkreukbaar in haar' pligt,
 Ontwykt met bitter smart voor eeuwig zyn gezigt. (Gen.
 Geef hem geen hoop, vorstin; gy zoud vergeefs hem vlei-
 Het voegt geen droeve wees te hawen, maar te schreijen.

T W E E D E T O O N E E L.

ADELHEIDE, HILDEGAARD.

ADELHEIDE.

Het deert my, Hildegaard, in haar' gepasten rouw,
 En in myn zwaar verlies, tot die bestemde trouw
 Myn eenig huwlykspand zo wreed te moeten nopen:
 Maar buiten 't echtverbond heeft Ada niets te hopen.
 Uit Amstels ydlen schroom spruit al haar tegenstand.
 Ik vrees, in 't nut bestaan, noch ongeval noch schand';
 De graaf, voor Diedriks kroost tot brui'gom uitgelezen,
 Begaafd met moed en deugd, is waard' myn zoon te we-
 Dit billykt, in 't gevaar, myn zeldzaam heldenstuk; (zen:
 Dit moedigt, dit vertroost een weduw in haar' druk;
 En noopt myn ziel, in spyt van Adaas angstig smeeken,
 Van Willems trotfen haat op 't vinnigst my te wreken.
 Wat ben ik veel verplicht aan 't hoofd van Utrechts kerk!
 Die bischop, my getrouw, voor Willem veel te sterk,
 Leert my wat meest betaamt aan moederlyke zinnen.
 Hy zal de onnutte vrees in Adaas geest verwinnen.

HILDEGAARD.

Mevrouw, 't is u bekend hoeveel de min vermag.
 Zy werkt in de erfgravin voor 't wettig landgezag.
 De liefde van uw kroost zal wonderen verrichten,

Op dezen grooten dag den ydlen rouw doen zwichten,
 En, Willems wrok ten spyt, de vorstelyke bruid
 Doen stemmen, zonder dwang, in 't heilryk echtbesluit.
 Ik heb, sints Diedriks krankte u voor zyn erf deed vreezen,
 Van uw geheim bewust, myn' bystand u bewezen,
 Met list een nutte zege op Adaas hart behaalt,
 Den jongen Lodewyk behaaglyk afgemaalt,
 En, deelende in haar smart, in zuchten, tranen, klagten,
 Een hev'g minnevuur verwekt in haar gedachten.

ADELHEIDE.

Uw hulp, myn Hildegard, uw list komt my te staê.
 Verzel myn dochter; sterk de ontvonkte liefde; ga.

D E R D E T O O N E E L.

ADELHEIDE, *alleen.*

Ik zal, nu meer dan ooit, op Willem triomferen.
 Hier moet een magtloos graaf door Adaas echt regeeren,
 En, tot haar veiligheid in alles my getrouw,
 Zyn' naam verleenen aan de wetten van een vrouw.
 Ik wil, om niet in schande en slaverny te leven,
 Aan myn beschroomde kunne een loflyk voorbeeld geven.
 Myn deugd, door schyn misleid, heeft reeds te lang gestreên.
 Ô Diedrik! zou die daad myn' roem verduistren? Neen;
 Uw fiere weduw moet, om haar gezag te schragen,
 Tot heil van kroost en land een stouten toleg wagen.
 Al eisch ik Adaas echt, noch schrei ik om uw dood:
 Myn hart vergeet u niet: zy huwe uit hoogen nood!
 Hoe kan uwe Adelheide uw' laatsten wil volbrengen?
 Hoe kan ze Oostvrieslands graaf in 't hoog bestier gehengen?
 Die wrevle streed weleer onwettig om 't gebied;
 En ik, die hem verjoeg, zwicht noch voor Willem niet.
 Ô Staatzucht! voed myn' haat, om 't graaflyk huis te
 dekken...
 Maar Lodewyk genaakt; ik zal 't besluit voltrekken.

A D A,
VIERDE TOONEEL.

ADELHEIDE, LODEWYK.

LODEWYK.

Mevrouw, heeft uwe zorg de droevige erfgravin,
Naar uw belofte, alreë verzekert van myn min?
Wat zegt haar schoone mond? zal ik gelukkig wezen?
Wat heeft myn blakend hart te hopen? wat te vreezen?
Hoeveel een versche rouw haar tedre ziel beklemm',
Hoe noode uw droeve spruit tot huwlyksblydschap stemm',
Uw zeldzaam staatsbesluit is echter niet te doemen;
Men moet, in 't landgevaar, uw nutte voorzorg roemen.
Zoud gy, indien uit nood geen staatsheil wierd bedoeld,
Zoud gy, graaf Diedriks weëuw, die 't zwaarst ver-
lies gevoelt,

Vóór Diedriks uitvaart wel een plegtig huwlyk vieren?
Maar zal Oostvrieslands graaf als voogd dit land bestieren,
Dat die staatzuchtige begeert in eigendom?

ADELHEIDE.

Neen; Holland zy voor u, voor Adaas bruidegom!
Hoop alles, Lodewyk: uw bruid, niet onverschillig
Voor uw doorluchte min, zal dezen dag vrywillig,
Tot heil van hof en volk, naar 't huwlyksouter treëu:
Ja, schoon ze onmatig kwynt in zuchten, in geweën,
En, voor myn aanzoek doof, zichzelf bestryd in 't minnen;
Verwacht een wisse zege op hare ontfelde zinnen.

LODEWYK

Zy mint my! .. Ach! wat baat die neiging van haar hart,
Indien ze uw' aanslag doemt in de overmaat van sinart?

ADELHEIDE.

Nu my de wreedste slag het waardste pand doet misfen,
Nu gy door heldenmoed myn tranen af moest wischen,
Maakt u de onnutte rouw der zwakke bruid bevreesd!
Hoe, deert my 't onheil minst? treft Diedriks dood haar
meest?

Ik

T R E U R S P E L.

7

'k treur, maar poog metéén myn' vyand voor te komen.
 Ik had, in 't groot verlies, geen' toeleg ondernomen,
 Indien natuur, bezorgd voor 't erfrecht van myn bloed,
 Geen sterke pooging deed op myn beklemd gemoed.
 Maar u, dien 't landgezag als graaf word opgedragen,
 Met Adaas hand en hart, u voegt het niet te klagen.

L O D E W Y K.

'k Waardeer dat landgezag, 'k waardeer haar hart en hand.
 Denk echter dat haar druk het zoet der min verbant,
 En haar beletten zou in myn geluk te stemmen,
 Indien de hoogste nood uwe echtkeur niet deed klemmen.
 Uw moed is groot, vorstin; gy red haar erfgebied,
 En zwygt, in all' uw' rouw, den schimp dien gy voorziet.
 Hare eer, 't is my bekend, kan 't noodig huwlyk lyden:
 Maar zal de onnoozle bruid de lastertaal vermyden?
 Ik voed, in die gedachte, een pynlyk voorgevoel.
 Zy zal, aan wreeden smaad en bitlen hoon ten doel,
 Al sinelt ze om haar verlies in ongeveinsde tranen,
 Misdadig zyn in 't oog van rustlooze onderdanen.
 Ik noem uw dier geschenk de bron van myn geluk;
 Maar de oorzaak van myn heil is de oorzaak van myn' druk.

A D E L H E I D E.

Uwe Ada zal niet lang by 't volk misdadig wezen.
 Men heeft in 't nut bestaan geen' hinderpaal te vreezen,
 Nu Willems afgezant, met recht by my verdacht,
 Na 't heimlyk huwen eerst in Holland word verwacht.
 Bemid haar glorie vry; toon u haar liefde waardig,
 Opdat uw groote ziel myn keur alom rechtvaardig,
 En all' de harten van uwe onderdanen winn'!

V Y F D E T O O N E E L.

A D E L H E I D E, L O D E W Y K, R E I N O U D.

A D E L H E I D E.
Hoe, Reinoud! stoort gy ons?

REINOUD.

Op Amstels beê, vorstin.

Hy schynt in 't heimelyk van zorgen ingenomen,
En wenscht op 't spoedigste u te spreken.

ADELHEIDE.

Laat hem komen.

ZESDE TOONEEL.

ADELHEIDE, LODEWYK.

Hy waakt, ô Lodewyk! voor uw aanstaand gezag.
Gy, die omzigtig u, vóór dezen huwlyksdag,
In Holland hield bedekt, kent noch niet all' uw vrienden.

LODEWYK.

Ontziet zich Amstel niet dat stuk zich te onderwinden?
Durft hy zyn open land zo wagen? hoe, mevrouw!

ADELHEIDE.

Ik heb een' wisten borg voor zyn verdagte trouw:
Zyn leenheer, die hem noopt in ons belang te deelen,
Die hem in dwang houd door beloften en bevelen,
Het geestlyk hoofd van 't Sticht verzekert ons van hem.
Gy weet des bischops hulp. Hy geeft myn' toelg klem,
Bedoelt met my 't behoud van Adaas veege staaten, (ten.
En 't waar geluk der Zeeuwfche en Hollandfche onderza-

ZEVENDE TOONEEL.

ADELHEIDE, LODEWYK, AMSTEL.

Treed nader, Amstel. Zie, in Adaas bruidegom,
Een deugd, die haar verdient met al haar eigendom.

AMSTEL.

Ach! mogt zy nooit, mynheer, met u haar' val beweenen!

Oost-

Oostvrieslands afgezant, vorstin, is reeds verschenen;
Hy is dit oogenblik gesield in Dordrechts wal.
Wacht fluks zyn aanzoek om gehoor.

LODEWYK.

Wat ongeval!

ADELHEIDE.

Wat doet dien afgezant zo driftig herwaarts spoeden
Vóór zyn' bestemden dag? Dit baart me een vreemd ver-

LODEWYK. (moeden.

Zou hy verwittigd zyn van 't heimlyk echtbesluit?

ADELHEIDE.

Verraad een valsche tong de vorstelyke bruid?
Moet ik, nu Diedriks dood my doet als weduw zuchten,
Bedeekte vyanden en oproersfichters duchten?

AMSTEL.

Het is noch tyd, vorstin, van 't opzet af te staan,
't Vermyde landbestier van Willem te ondergaan,
Te zorgen dat geen twist het graaflyk erf verniele,
De burger, opgehitst, den burger niet ontziele,
Ja dat het woest geweld, dat geen gezag erkent,
Uw eigen hoofd niet treffe in algemeene elend',
En Adaas dierbaar bloed by 't uwe niet doe stroomen:
Het is noch tyd, mevrouw, die rampen voor te komen.
Vrees min graaf Willem in bepaalde landvoogdy,
Dan 't onbedwingbaar volk in dollen muitery,

LODEWYK.

Schoon my geen laste schrik in 't groot bestaan doet vreezen,
Ik zonder Adaas echt niet kan gelukkig wezen,
En 't groeiend minnevuur eene onverdraagbre smart,
By 't mindren van myn hoop, verwekt in 't jeugdig hart;
Ik zou, tot heil der bruid, myn liefde en staatzucht wraken;
Indien ons trouwverbond haar zou rampzalig maken.

ADELHEIDE.

Ik weet noch midlen tot verhindring van 't verraad.

AMSTEL.

Men kent uw' moed, vorstin, uit menig dappre daad:

Gy hebt den toeleg van graaf Willem doen verdwynen,
Toen hy, die 't heilig land in 't bloed der Sarazynen
Zeeghaftig had geveest, moest vluchten voor uw staal:
Heldin, den landzaat heugt uw groote zegepraal:
Maar de adel, toen vereend om Willem af te keeren,
Zal in 't voogdyrecht nu hun eigen recht verweeren.

ADELHEIDE.

Niet allen.

LODEWYK.

Ada beve, indien men 't erfdeel stelt
In de censverwonnen magt van dien getergden held!
Word die staatzuchtige ooit, vorstin, met u bevredigd?

ADELHEIDE.

Wy achten wederzyds te vinnig ons beleedigd.
Vermeete vyand! wierd Oostvriesland niet ten leen'
Door Diedrik u vergund? Voldoet het u? *o* Neen!
En zou de landvoogdy u meer voldoening geven?
Ding weér naar de oppermagt; 'k zal eeuwig u weêrstreven.
De looze Hugo is Oostvrieslands afgezant: (stand.
Schoon hy nooit hier verscheen, men kent zyn scharp ver-
Hy kan, door logentaal, het wuife volk doen muiten,
Indien hy weet waartoe de nood my deed besluiten.
Maar 't weinige oorlogsvolk, gelegd in Dordrechts wal,
Beveiligt ons genoeg voor nadrend ongeval,
Zolang de hoofden van die beide en van myn wachten,
Door logens niet misleid, hunn' dieren ced betrachten.
Myn wil is dat men fluks alom 't geheim ontdek',
En in dit eigen uur het echtverbond voltrekk':
My lust den afgezant van Willem voor te komen,
Opdat foldaat en wacht, niet snood vooringenomen,
Niet blind voor 't waar belang van hof en onderdaan,
Volharden 't graaflyk huis in tweespalt by te staan!
Intusfen dat men hier op 't plegtigst Hugo leide.

LODEWYK.

Gy geeft my 't leven weér, heldhaftige Adelheide!
Uw moed vertoon't zich meest op dezen grooten dag.

AMSTEL.

Indien myn trouwe raad noch iets op u vermag,
Vorstin, . . .

ADELHEIDE, *tegen Amstel.*

Weerspreek my niet; laat ons niet schandlyk vreezen.

Tegen Lodewyk.

Gy, die myn gunst verdient, gy zult gelukkig wezen.

ACHTSTE TOONEEL.

L D D E W Y K , A M S T E L .

AMSTEL.

Gy vleit u zonder grond, indien gy waant, mynheer,
Dat Adaas nutlooze echt, nadeelig voor hare eer,
Gevaarlyk voor haar volk, ja voor uw' beider leven,
U 't vreedzaam eigendom van 't graaflyk erf zal geven.
Uw groote ziel verdient een edeler geluk,
Verwin uzelv'; verricht een zeldzaam heldenstuk.
Ach! weet gy hoe de Zeeuw, Oostvrieslands graaf genegen,
Terstond al 't Hollandsch volk tot oproer kan bewegen?
Dat roeklooze Adelheide, in ydle hoop misleid,
't Onwettig landbestier uit staatzucht u bereid,
Ja de eedlen dwingt hun recht met Willems hulp te wreken?
Ik, op uw deugd gerust, durf onbewimpeld spreken.
Verwerf, ô Lodewyk! de lofspraak van 't heelal,
Door 't afstaan van uw bruid; of ducht uw' beider val.

N E G E N D E T O O N E E L .

L O D E W Y K , *alleen.*

Hoe werken hoop en vrees in myn bestreden zinnen!
ô Min! zal 't Adelheide... ô eer! zal 't Amstel winnen?
ô Wreede liefde! vlie: verscheur my langer niet.
Hoe! poogt zich Diedriks weêuw te vesten in 't gebied?
Te heerschen op myn' naam? durft ze Ada roekloos wagen?
En zou het vorstlyk erf my tot dien prys behagen?

Graaf

Graaf Willem, neem bezit van uwe landvoogdy:
 Natuur weêrhoude uw ziel van woeste tyranny!...
 Neen; die staatzuchtige zou 't erfrecht ondermynen;
 Myn hart, myn minnend hart in wanhoop stervend
 kwynen;

En myn vorstin, beroofd van al haar eigendom,
 Haar plagen wyten aan haar' laffen bruidegom.
 Verlegen Lodewyk! wat lot staat u te kiezen?
 Zy zal, indien zy huwt, het graaflyk erf verliezen;
 En zo men 't hoog bewint haar' voogd in handen stelt,
 Zal hy zyn wettig recht verkeeren in geweld.
 Ô Doodelyke keur! ô angstige oogenblikken!
 Hoe spoedig weet men my van 't huwen af te schrikken!...
 Maar Diedriks weêuw doelt niet arglistig op 't gezag:
 Zy wil verhindren, door een moederlyk gedrag,
 Dat zich een wrokkend voogd bedekt op Ada bloedig...
 Afgrysyk denkbeeld!... Ach! myn liefde, hoe ramp-
 spoedig,

Hoe zorglyk, triomfeert: een gruwelstuitende echt,
 Die 't hoog gezag my geeft, stryd tegen eer noch recht...
 Wat zeg ik?... Droeve bruid! wat staat u meest te vreezen?
 Zal echt of landvoogdy voor u gevaarlykst wezen?
 Doe zelve een wyze keur in dezen hoogen nood:
 Ik wacht van uw besluit myn leven, of myn dood.

Einde van het eerste bedryf.

T W E E D E B E D R Y F.
E E R S T E T O O N E E L.

WILLEM, AMSTEL.

I AMSTEL.
't Is veel gewaagd, mynheer, de listigste aller vrouwen,
De wrokkende Adelheide in dit paleis te aanschouwen,
In schyn van afgezant haar' toelig gaê te slaan,
En onder Hugoos naam 't gevaar ten doel te staan.
Ons heugt hoe fel de twist in 't vorstlyk maagschap woedde.
Wat ramp, zo 't hofgezin den minsten argwaan voedde,
En in den afgezant graaf Willem wierd gewaar!
Hoe licht word gy bekend! uw leven loopt gevaar.

WILLEM.

Geen vrees beklemmt myn hart, nu myn getrouwe vrienden
Voor 't algemeen belang zich alles onderwinden,
En my bewegen tot eene eedle veinzery.
Kent my dit hofgezin? kent Adelheide my?
Na 't proefftuk myner jeugd in 't land der Sarazynen,
Deed eertyds my de twist in Holland weêr verschynen,
Maar met een heir, en by verdachten onbekend.
Verraad men echter my, zie, tot een heilryk end',
De magtigste eedlen in myn voordeel zich verklaren.
Uit zucht voor 't heilig recht hebt gy den Wasfenaren,
Egmondën, Banjaarden en Teilingen ontdekt
Hoe Diedriks trotse weêuw haar' ouden roem bevekt:
Die bloem des adels, die, zoveel als ik beleedigd,
My de ontrouw openbaarde, en Diedriks wil verdedigd,
Spant heimlyk aan met my: terwyl gyzelf, mynheer,
Geen slaaf van uw belang, maar waakzaam voor uwe eer;
Gy, 's bischops leenman, schuw voor snoode staatsbevelen,
Grootmoedig my belooft in 't nut bestaan te deelen.

AMSTEL.

De rust van Holland is 't belang van Amstelfland:
 Zo toont men veilig my den graaf in zyn' gezant.
 Ik roem de heldendeugd van Diedriks grooten broeder:
 Gy, Adaas voogd, ontziet geen staatzucht van haar moeder.

WILLEM.

De nood, de hooge nood vereischt een heldendaad.
 Zie, zie de jonge bruid gewikkeld in 't verraad,
 Hare onervaren jeugd in zorglyke oogenblikken
 Met huwlyksvreugd gestreeld, verward in minnestrikken,
 En haar verheven deugd, die voor myn recht noch pleit,
 En luistert naar uw' raad, haast jammerlyk verleid.
 Ik heb uit deernis haar een duurzaam heil beschoren.
 Die taal is u verdacht; het klinkt u vreemd in de ooren,
 Dat Willem, die welcer om 't graaflyk staatsbewint
 Onwettig streed, zo teêr die erfgravin bemint:
 Maar oordeel of ik toen, van oorlogsdrijf bewogen,
 By 't bloedig krysgeweer in Syrië opgetogen,
 Kon denken, in myn jeugd, dat ooit met wapenkracht
 Een held onwettig dingt naar de eer der oppermagt.
 In later tyden is myn doling my gebleken.

AMSTEL.

Uwe openhartigheid doet my vrymoedig spreken.
 Zo gy 't voltrekken van 't gevaarlyk trouwverbond
 Niet edelmoedig tot uw nadeel wederstond,
 Maar Adaas erfland poogde uit staatzucht om te keeren;
 Uw heldenkling zou niet op de eedlen triomferen.
 Belet, op Hugoos naam, den voorgenomen echt;
 Bevestig Diedriks wees in haar geboorterecht;
 En geef aan de edelen hun deel der landvoogdye.
 Zo hope uw deugd op 't heil der nutte veinzerie! (rouw,
 't Gaat wel: reeds, op uw komst, verdwynt de zwarte
 Verklaart men 't groot geheim der opgestemde trouw,
 Doet Diedriks fiere weefw de ontfelde burgers gruwen,
 Dwingt ze Ada, maar vergeefs, in aller yl te huwen,
 En tergt ze al 't morrend volk, ja sterkt ze uw wyze list.

WIL-

WILLEM.

In 't kort zy 't oud krakkeel in 't graaflyk huis gellist,
De spoorlooze echt belet, myn' broeders kroost gehuldigd,
En de erfgravin haar heil aan myn voogdy verschuldigd!

ô Ja, misleide bruid! de neiging van het bloed,
Uw moeder onbekend, weêrstreft in myn gemoed
De staatzucht, die my noopt u 't wettig erf te ontrukken.
Zou ik, die u beklaag, u trouwloos onderdrukken?

ô Neen! hoeveel de drift tot hoogen staat vermag,
Ik min uw' welstand meer dan 't onbepaald gezag.

ô Diedrik, die, verraên door listige Adelheide,
In 't sterfûur vruchteloos om Willems byzyn schreide,
En door uw' laatsten wensch, aan my te spade ontdekt,
In myn geheugenis een' lieven broeder strekt!

Versterk de kracht van 't bloed in myn bewogen zinnen.
Ik heb u fel gehaat; ik wil uw spruit beminnen;
Ik ben, naar uw begeerte, en zuchtende om uw dood,
Een vader voor uw wees, een toevlucht in haar' nood.

U, Amstel, heel ik niet, dat teder medelyden
En woeste staatzucht in myn ziel elkaer bestryden.
Indien ik las bezweek voor 't vleijend zelfbelang,
En tot myne oneer doelde op Adaas ondergang,
Ik zou dit hartsgheim u niet te kennen geven.

AMSTEL.

Het past den grootsten held naar de opperste eer te streven.
Maar in myn afzyn word uwe Ada licht verleid.
Vaarwel. Verdien myn hulp door edelmoedigheid.

T W E E D E T O O N E E L.

WILLEM, *alleen.*

ô Staatzucht! wreede drift! uw werkend zielvermogen
Verdoofde in my mischien natuur en mededoogen,
Zo gy met beter kans, tot nadeel van myne eer,
Naar 't hoog bewint mogt staan. ô Glorie! triomfeer...
Wie nadert? 't Vorstlyk kleet, haar jeugd, met smart beladen,
Toont Ada. Zou myn drift de onnoozelheid verraden?

DER-

DERDE TOONEEL.

ADA, WILLEM, HILDEGAARD.

In 't bitterste ongeluk zoekt Diedriks angstig kroost
 By Willems afgezant een' ongemeenen troost. (myden,
 Uw graaf, wiens magt ik vrees, wiens haat men wil ver-
 ò Hugo! kan alleen my van geweld bevryden.
 Zie hier, uit vreemden dwang, in billyk harteleed,
 Het rouwgewaad verkeerd in 't prachtig bruiloftkleed,
 't Paleis weêr opgesierd, my tot een' echt verwezen,
 Die Ada schandlyk is, die Willem staat te vreezen.
 Verhoed myn' ondergang : ik stem dat huwlyk niet,
 Maar wacht in ryper jeugd op 't wettig landgebied.
 Ik meld myne onschuld u met ongeveinsde tranen.
 Zoud gy, om tot myn' rang uw' graaf een' weg te banen,
 In koelen moede zien dat Ada schandlyk huw' ?
 Dat ik, gedwongen tot een misdaad, ..? Ach! ik gruw.
 Zo hem geen snood belang myn' val heeft doen besluiten,
 Zult gy dien echt, die bron van bloedig oproer, stuiten.
 Verdenk geen treurend hart van looze veinzery;
 Heb deernis met myn jeugd; besef wat smart ik ly.

WILLEM, *ter zyde.*

Natuur! verraad my niet.

ADA.

Gy peinst! Wat doet u zwynen?
 Zal de onschuld, zwaar verdrukt, by niemant troost ver-
 krygen?

WILLEM.

Gy zegt my veel, mevrouw. Vlie de u gedreigde schand';
 En wacht een wonderstuk van Willems afgezant.

VIERDE TOONEEL.

ADA, HILDEGAARD.

Wat antwoord, Hildegaard! 't vergroot myn wreede
't Verzwakt myn kranke hoop. Ach! moest ik, tot herstelling
Van myn' geschonden roem, onwetend' my verraên?
Ik sineek den afgezant, en hits de tweedragt aan:
Ik poog, verbeeld hy zich, hem listig uit te hooren.
Word my, door Hugoos komst, een beter lot beschoren?
Of wekt hy, tot myn' ramp, des lands aêlouden twist?
Ik terg hem, hoe 't ook zy, door myn gewaande list.

Myn moeder! moest ik u met wreeden dwang betichten,
En by dien afgezant niets tot myn heil verrichten?
Vergeef my 't stout bestaan; het is uit nood geschied.
'k Wil u gehoorzaam zyn, maar tot myn schande niet.
Al kan myn droefheid niets op uwe wreedheid winnen,
Noch pleit natuur voor u in myne ontsfelde zinnen.

HILDEGAARD.

Men oogt op uw gebied; nu blykt het klaar, mevrouw:
En gy, noch willens blind, verfoeit een nutte trouw!
Gy kunt uw weigring nu met reden niet verschoonen.
Hoe durft uw fiere jeugd een tedre moeder hooren,
Die schyn van oneer lyd om uw gedreigd belang?
Verkiest gy roekeloos een' wisfen ondergang,
Terwyl uw minnend hart, gevleid door haar bevelen;
Met jongen Lodewyk uw erfrecht wenscht te deelen?

ADA.

Verzwaar myn kweeling niet; verdryf uit myn gemoed,
Door uw' getrouwen raad, een' dwazen minnegloed,
Een zielverteerend vuur, de grootste myner plagen,
Hier durft een moeder my door felle dwang vertlagen,
Daar dreigt my 't staatsgevaar; nu vrees ik Willems magt,
Dan de onuitwischbre schand' van myn beroemd gellacht;
En onophoudlyk zweeft voor myn bekreten oogen

B

Het

Het beeld eens vaders, wien de dood my heeft onttogen:
 Noch moet myn teder hart, by de yslykste ongeneugt',
 De liefde wederstaan in 't bloeijen myner jeugd,
 Ja, tegen 't moederlyk bevel, een min verzaken,
 Die, met myn' pligt vereend, my zou gelukkig maken.
 Ik ken myn' vaders wil, zyn' broeders recht, myne eer.
 Natuurpligt! sterk myn deugd: dat Ada triomfeer'!
 Zou Diedriks weenend kroost uit laffe drift gehengen...?
 Maar Lodewyk verschynt; ik zal myn' pligt volbrengen.

V Y F D E T O O N E E L.

ADA, LODEWYK, HILDEGAARD.

VORSTIN, verbeeld u niet, by 't nadrend oogenblik
 Van 't zeldzaam echtverbond, terwyl ik hoop en schrik,
 Daar u de kracht van 't bloed een' vader doet beschrijven,
 Dat u myn tedre min met bruilofsvreugd zal vleijen:
 Ô Neen! dit aklig feest eischt tranen; 'k ween met u:
 Nooit leed uw bruidegom zo groot een smart als nu:
 En echter, zo myn hart niet mogt naar 't uwe dingen,
 Ik zou de droeffste zyn van alle stervelingen.
 Vergunt gy dat ik vraag', in uw' gepasten rouw,
 Of gy myn liefde duld, en stemt in onze trouw?

ADA.

Uw groote ziel, mynheer, voldoet aan myn verwachting:
 Uwe edelmoedigheid verdient eene eindlooze achting,
 Een eedler hart dan 't myne, en 't opperste gebied.
 Nu gy myn smart gevoelt, betaamt my 't haten niet.
 Hoe! zou zich Ada met ondankbaarheid bevleeken?
 Maar kan ik ooit met u myn huwelyk voltrekken?
 Dat schandlyk trouwverbond, uw zuivre min onwaard',
 Besloten in een drift die 't heilig recht niet spaart,
 Is heilloos voor myn land, en doodlyk voor ons beiden.
 Hoop nooit uw droeve bruid naar 't echaltaar te leiden.

LODEWYK.

ô Harde taal!.. Vorstin, vrees Willems landvoogdy;
Ducht zyne ontzinde waaak.

ADA.

Myne onschuld pleit voor my.

LODEWYK.

Zyn staatzucht...

ADA.

Neen, mynheer; ik zal geen' Willem duchten,
Wanneer ik u niet vrees... 'k Wil niet in schande zuchten.
Verbeeld u echter niet, dat ik, die u beklaag,
Die uwe deugden roem, u wederliefde draag,
En door een teêr vaarwel, uit dwaze min gesproten,
By 't weigren van myn hand, uw kwelling zal vergrooten:
Neen, Lodewyk, denk eer: „Dat Ada van my scheid,
„ Bewyst haar' bruidegom hare ongevoeligheid.

LODEWYK.

Zoud gy, aan my verloofd, noch haat noch liefde kweeken?
ô Wreede! uw afkeer is my duidelyk gebleken.
Ach! gy bedekt uw' haat met Willems heilloos recht,
Opdat ik afstand doe van myn' besloten echt. (roemen?)
Mevrouw, moet gy myn deugd uit wantrouw yeinzend'
Neen; ducht van my geen' dwang, die groote zielen doe-
Denk niet dat Lodewyk, van u gehaat, veracht, (men;
Zich ooit bedienen zal van Adelheides magt;
Beken vry dat uw hart door afkeer word bewogen,
Schoon ik, met hoop geveleid, en jammerlyk bedrogen,
De finartelykste dood voor uw verachting kies,
Die my de ziel verscheurt, noch meer dan uw verlies.

ADA.

Veracht ik u, mynheer? Helaas! hoe kunt gy 't wanen?
Wat hartstogt my beweegt, bewyzen u myn tranen.
Is dit u haten? is dit wreedheid? Word myn jeugd
Niet sel genoeg bestreên? belaagt gy óók myn deugd?
Ik, door myn' vaders dood elendig, door zyn' broeder
Met dwinglandy gedreigd, door myne ontáarde moeder
In dieper wec gestort, en in de zwaarste smart

Verplicht te fryden met de neiging van myn hart;
 Ik, dus ten doel gesteld aan 't woeden myner plagen,
 Moet noch, van troost ontbloot, uw bits verwyf verdragen!
 Ô Onverwachte ramp, ô dubbel zielverdriet!
 Ken, ken my, Lodewyk: uwe Ada haat u niet;
 Zy mint u... Moest die taal my in myn' rouw ontglippen?..
 Ach! zo geen strenge pligt... De schaamte sluit myn lippen.

LODEWYK.

Neen; bloos niet; neen, mevrouw: myn hart, in zegepraal,
 Zal niet ondankbaar zyn voor zulk een lieve taal:
 Ik wil, van u bemind, veeleer van liefde sterven,
 Dan, levende in uw' haat, uw waarde hand verwerven.

ADA.

Ik ken den graaf van Loon aan die grootmoedigheid.
 Gy ziet vorst Diedriks wees, die haar verlies beschreit,
 De tranen van natuur en liefde samen voegen.
 Laat die bekentenis voor altoos u vergenoegen;
 Ontvlie voor eeuwig my; bedwing zo verre uw min.
 Nooit zal uwe Ada, nooit zal Hollands erfgravin
 Haar bruijom als tyran in Diedriks erfdeel lyden:
 Ik wil, ô Lodewyk! zo groot een schande myden,
 Geen' adel, geen gemeente ooit, tot myn' ondergang,
 Doen treden, tegen my, in Willems wreed belang.
 Stort my dan 't onheil neêr, durft hy zyn' pligt vergeten,
 Ik zal met roem vergaan, en met een vry geweten.

LODEWYK.

Gy mint, en voert die taal! Dat glorieryk besluit,
 Waardoor myn liefde groeit, terwyl 't ons huwlyk stuit,
 Heeft Amstels wyze raad gewis u ingegeven,
 Maar ach! uw hooge deugd is moeilyk na te streven,
 En stort myn blakend hart in eindeloozen druk,
 Na 't vleijend denkbeeld van myn ingebeeld geluk.

Ik zie, mevrouw, ik zie wat deugden ons betamen:
 Uw min tot Lodewyk behoeft ge u nooit te schamen:
 Ik wil, terwyl uw pligt het huwen ons ontzegt,
 Uw liefde waardig zyn; ik staaf een wettig recht;
 'k Verzaak myn hoogst geluk, eer 't u gedy' tot schande,

En

En doe voor Adaas heil de erbarmlykste offerhande.
 Vaarwel in eeuwigheid... Wy zien elkaer nooit weer;
 Gy zult uw' bruidegom vergeten.

ADA.

Neen, mynheer:

Myn afgematte geest, hoeveel 't myn rust zal krenken,
 Wil onophoudelyk uwe eedle min herdenken.
 't Is nodig, tot myn' troost, dat gy myn zwakheid weet,
 Opdat myn brui'gom nooit zyn droeve bruid vergeet'!
 Myn moeder nadert ons. Laat Ada nu aanschouwen
 Hoe veilig zich haar hart op 't uwe mag betrouwen.

Z E S D E T O O N E E L.

ADELHEIDE, ADA, LODEWYK, HILDEGAARD.

ADA

Mevrouw, zie hier een blyk van ware dankbaarheid.
 Een minnaar, door uw gunst in al zyn hoop geveleid,
 By wien myn beden meer dan liefde en heerszucht baten,
 Doet afstand van myn' echt, en van myn hooge staten:
 Zyn edelmoedig hart kiest, deelende in myn' druk,
 De glorie van zyn bruid voor 't zorglyk echtgeluk:
 't Is hem bekend wat ramp uit onze trouw kan spruiten.

LODEWYK.

Hoe weet uw strenge deugd myn liefste drift te stuiten!

ADELHEIDE.

Is 't mooglyk, Lodewyk, indien gy waarlyk mint,
 Dat u, niet laf van aart, eene ydle vrees verblind? (ren.
 Schep moed; ontfang een bruid, u door myn gunst bescho-
 Uit uw' besloten echt word al ons heil geboren.
 Geloof my, tot bewys van uwe erkenenis;
 Of denk dat Lodewyk geene Ada waardig is.

LODEWYK.

Hoe! zou myn moed, vorstin, uit lasse vrees bezwyken?
 Waar moet, tot Adaas heil, myn trouwe liefde blyken?
 Hoe voed uw bits verwyf myn felle minnepyn!

Moet ik door huwlyksdwang myn schoone onwaardig
 ô Neen! ik wil myn bruid op de êlfte wyz' beminnen. (zyn?

ADA.

Volhard, ô Lodewyk! uzelfen te overwinnen.

ADELHEIDE.

Misleide minnaar! vrees de gramschap van een vrouw,
 Die, schoon ze in 't heimlyk treurt, in 't openbaar den rouw
 In 't prachtig feestgewaad uit nooddwang moet verbergen.
 Gy zult myn zuchtend hart niet lang door weigring tergen.
 Een ander bruidegom, bezielt met eedler min,
 Zal 't waardig voorwerp zyn...

LODEWYK.

Wat zegt gy?.. Ach, vorstin!

ADA, tegen Lodewyk.

Uwe Ada zal haar ziel met ontrouw nooit besmetten:
 Myn pligt, myne eer, uw min zal 't huwen my beletten.
 Ontaarde moeder, die myn hartewee vergroot,
 My tot een misdryf noopt, myn wis verderf besloot?
 Uw wreedheid wettigt my 't verplicht ontzag te breken.
 Ik wil in 't vry gemoed geen strafbre liefde kweeken.

ADELHEIDE.

Vermeette! welk een taal!

ADA.

Vergeef my die, mevrouw:

Myn ongelukkig hart is aan zyn' pligt getrouw.
 Ach! dwing my langer niet met weêrzin u te hoonen.
 Ik wil, als dochter, u gehoorzaamheid betoonen:
 Maar weiger my niet meer uw' moederlyken troost,
 En eisch geene euveldaad van uw elendig kroost.
 Vaarwel, myn bruidegom! Ik zal dien naam u geven,
 Zolang gy waardig zyt in echt met my te leyen.
 Uw droeve bruid ontvlied voor eeuwig uw gezigt.

LODEWYK.

Voor eeuwig!.. Wreed besluit!

ADA.

ô Al te strenge pligt!

Lo

LODEWYK.

Hoe kan ik scheiden? hoe myne Ada eeuwig derven?

ADA.

Gy moet, ô Lodewyk! dit op uw hart verwerven.

LODEWYK.

ô Weêrgaêloos verlies!

ADA.

ô Doodlyke ongeneugt!

LODEWYK, *Ada ombelzende.*

Vaarwel; denk aan myn liefde.

ADA.

Ik denk aan uwe deugd.

Z E V E N D E T O O N E E L.

ADELHEIDE, LODEWYK, HILDEGAARD.

LODEWYK.

Betoon uw schreijend kroost de deernis van een moeder;
 Hoor Willems afgezant; bevredig Diedriks broeder.
 Beproof, mislukt het u, beproef myn' moed, vorstin;
 En zie de heldendaên der hopelooze min.

A C H T S T E T O O N E E L.

ADELHEIDE, HILDEGAARD.

ADELHEIDE.

Verliefden! moet ge om stryd, in weêrwil uwer harten,
 Uit haat tot uw geluk, een tedre moeder tarten?
 Daar u myn gunst vereent, tot wanhoop overslaan?
 My tergen met verwyf? myn nutte zorg versmaên?
 Gy noopt myn grimmigheid uw wrevel drift te doemen;
 En dwingt my teffens u, grootmoedigen! te roemen.

Beklaag, myn Hildegard, beklaag hun ongeluk.
 Zaagt gy dat teêr vaarwel? zaagt gy hunn' sellen druk?
 En echter zien wy hen, om smaad en schimp te weeren,

Op 't hevig mingeweld doorluchtig triomferen.
 Zo heb ik vruchteloos, op uwen vreemden raad,
 Den zwarten rouw verkeert in 't blinkend feestgewaad,
 Opdat men 't jeugdig hart der droevige Ada vleide.
 Haar fierheid... Maar die past aan 't kroost van Adelheide.

HILDEGAARD.

Verbreekt gy dan, mevrouw, uw loflyk staatsbesluit?
 Verydelt gy myn zorg, die in de jonge bruid
 Een krachtig liefdevuur behendig heeft ontfoken?
 Zie, zie Oostvrieslands graaf eerlang op 't felst gewroken
 Door uwer vrienden dood, en in uw vorstlyk bloed.
 Betoont gy Ada dus een moederlyk gemoed?
 Verraad ons allen niet door ydel mededoogen;
 Geeft nooit aan Willems haat een doodlyk staatsvermogen;
 Voltrek de nutte trouw: uw afstand is te laat;
 Men weet uw' toeleg.

ADELHEIDE.

Spaar uw' vruchtelloozen raad:
 Ik weet wat my betaamt, en zal 't besluit niet breken.
 Maar help my Lodewyk in feller liefde ontfoken;
 Beweeg de droeve bruid te stemmen in haar' echt;
 Vertoon haar al 't geluk dat haar word toegezegd.

HILDEGAARD.

Zy sprak den afgezant. 'k Moest dat gesprek niet sluiten:
 'k Verzelde haar; hy had geheimen kunnen uiten.

ADELHEIDE.

Getrouwe, heel my niets. De bischop, in 't paleis
 Reeds aangekomen, sterk' myn' moederlyken eisch!
 't Hardnekkig paar ontzie dien geestelyken vader!
 'k Zal my met hem beraên. Ken Adelheide nader;
 Zie of ik afstand doe. Niets valt myn' moed te zwaar:
 Dit hart wint nieuwe kracht in 't wasfend landgevaar.

Einde van het tweede bedryf.

D E R D E B E D R Y F.

E E R S T E T O O N E E L.

Hoe doet een wreede min myn hart wanhopend' blaken!
 Ik moet (ô streng bevel!) al myn geluk verzaken.
 ô Akelig paleis, waarheen ik juichend' toog!
 Uw vorstlyk feestfieraad is haatlyk in myn oog...
 Elendige erfgravin! hoe kan ik u verlaten?
 Gy zyt in hoogen nood... Zal u myn byzyn baten?...
 Ik wil hier waken voor uw wettig eigendom;
 Ik wil beletten, dat een ander bruidegom...
 Verwoede minnenyd! vlie, vlie uit myn gedachten;
 Ik buig voor Adaas wil. ô Wanhoop! geef my krachten.

T W E E D E T O O N E E L.

L O D E W Y K , A M S T E L.

Verwinnaar van uw hart! uwe edelmoedigheid,
 Gevreesd van Adelheide, en door uw bruid verbreid,
 Zal u, die meer bedoelt dan tafryke onderdanen,
 Ontwyfelbaar den weg ter eeuwige achting banen.
 Volhard; behoed uzelv' en uw gedreigde bruid.
 De bloem des adels barst in eedle gramfchap uit,
 En wil, eer Ada haw' naar Adelheides wetten,
 De blinde tyranny door nut geweld beletten.
 Die raadflag is noch niet aan Diedriks weêuw gemeld.
 Zy, die uw liefde kent, en veel betrouwen stelt
 In bisfchop en soldaat, wil 't opzet noch voltrekken,
 Eer Dordrechts morrend volk een oproer kan verwekken.

L O D E W Y K.

Neen, Amstel; neen: ik dien my nimmer van haar' dwang:

Myn glorie triomfeert op liefde en staatsbelang.
 Die zege staat my dier. Hoe Ada best beveiligd?
 Ach! Utrechts bischop zelf, den kerkdienst toegeheiligd,
 Verbittert Adaas voogd, uit wrok, door snoode list;
 Ontvonkt, uit zelfbelang, het moordvuur van den twist;
 Verdrukt graaf Diedriks wees, verhard een tedre moeder.
 Wie zal de onnoozelheid beschermen?

AMSTEL.

Diedriks broeder.

LODEWYK.

Graaf Willem?

AMSTEL.

Ja, mynheer: hy gruwet van tyranny,
 En doelt grootmoedig op de wettige voogdy:
 Zyn afgezant heeft last voor Adaas heil te waken.

LODEWYK.

ô Wonder!.. Poogt men u geen logens diets te maken?

AMSTEL.

Graaf Willems groote ziel, ontlast van allen haat,
 Is Diedriks weenend kroost een wise toeverlaat:
 Gy zult zyn hooge deugd niet lang in twyfel trekken:
 Hy mint zyn droeve nicht. Ik mag niets meer ontdekken.
 Toon zelf den afgezant uwe edelmoedigheid:
 Pleeg raad met Hugo; steun op zyn getrouw beleid.

LODEWYK.

Die taal verbaast my. Zal graaf Willem haar behoeden?
 En zou ik oorzaak zyn van all' haar tegenspoeden?
 't Voogdyrecht schenden? hem verraden? Neen, mynheer:
 Myn min, op u gerust, mistrouwt dien held niet meer.

AMSTEL.

Wacht Hugo, die terstond hier zal gehoor verbeiden.

LODEWYK.

Ach, Ada! uw belang vereischt een eeuwig scheiden.
 Te zuchten, verr' van u, in doodelyken druk,
 Is alles wat ik hoop... Erbarmelyk geluk!

AMSTEL.
De bisfchop nadert ons.

LODEWYK.

Ik ken zyn looze trekken;

Ik fchuw hem.

DERDE TOONEEL.

VANDER ARE, LODEWYK, AMSTEL.

VANDER ARE.

Blyf, mynheer; vergun my u te fpreken.

Gy weigert Adaas hand, in weêrwil uwer min,

Op de onbedachte beê dier weenende gravin;

Gy zyt grootmoedig in uw driften te overheeren,

Maar overweegt niet wat die fchoone meest kan deeren.

Verdoolde! zaagt gy niet waaruit haar weêrftand fproot?

Zy fmoort haar wederliefde uit finart om 's vaders dood.

Haar hart ftemt in haar' echt: zyzelf zal u bevelen

Met haar te heêrfchen, in haar huwlyksmin te deelen.

LODEWYK.

Stemt Ada 't echtverbond? ô Neen! 't is my bewust

Hoe Adelheides wil haar droeve ziel ontrust.

VANDER ARE.

Haar hart, haar minnend hart vind all' zyn' troost in 't uwe,

En Hollands hooge nood verpligt haar dat zy huwe.

AMSTEL.

In tegendeel, mynheer, vereifcht het landgevaar,

Dat Hollands erfgravin met Lodewyk niet paar'.

Vergeef my dat ik pleit voor Adaas veege ftaten,

Nu reeds een talryk deel der graaflyke onderzaten

Durft fpreken voor het recht der landvoogdye.

VANDER ARE.

Ik weet

Hoe Dordrechts morrend volk ontzag en pligt vergeet.

Hoe! zal men 't graaflyk huis, naar hun gevloekt behagen,

Aan

Aan Willems ouden haat en dolle staatzucht wagen?
Schend zelf geen rechten, gy, die voor de rechten pleit:
Uw wettig leenheer spreekt; betoon gehoorzaamheid.

AMSTEL.

Myn pligt is my bekend; uw rechten zyn my heilig.

VANDER ARE, tegen Lodewyk.

Denk; zo gy Willem vreest, dat ik uw' echt beveilig.

LODEWYK.

Zo Ada 't huwen stemt, is 't enkel uit ontzag.

Ik weet hoeveel een hoofd van Utrechts kerk vermag
Op de onbedreven jeugd, op lichtverleide vrouwen,
Die op de geestlykheid zich blindeling betrouwen.

VANDER ARE.

Wat lastering!

LODEWYK.

Ach, mynheer! de wanhoop spreekt in my:
Die drift verstoore u niet! bedenk wat smart ik ly.
Ik dacht in eigendom eene erfgravin te ontfangen:
ô Ydle hoop! ik moet die schoone, om haar belangen,
Voor eeuwig vlieden, jeugd en liefde wederstaan,
Al bied een moeder zelf die waarde bruid my aan,
Al poogt uw wreed gezag de zege my te ontrukken.
ô Gruwel! moet ik ook graaf Diedriks kroost verdrukken?
Hoe beeft myn teder hart in 't groeiend staatsgevaar
Der kwynende vorstin! Wie, wie verdedigt haar?

VANDER ARE.

Indien de nood haar treft, het is aan u te wyten.

LODEWYK.

Aan my?

VANDER ARE.

Aan u alleen, die, wanende u te kwyten
Voor Adaas hoog belang, door 't weigren van haar hand
Aan Willem tyd verleent... Wie stoort ons?

AMSTEL.

De afgezant.

VIER-

VIERDE TOONEEL.

VANDER ARE, LODEWYK, WILLEM, AMSTEL.

WILLEM.

't Is voor 't gemeen belang, mynheer, een gunstig teeken,
Dat Hugo 't achtbaar hoofd van Utrechts kerk mag spre-
Terwyl uwe eigen eer, zowel als Willems recht, (ken,
Gevaar loopt door 't besluit van Adaas vreemden echt.

Men mompelt (zou die taal in my geloof verwekken?)
Dat gy doot 't geestlyk kleed een misdryf poogt te dekken;
De vorstelyke wees, uit eerlooze eigenbaat,
Van Diedriks laatsten wil, ja van haar' pligt ontslaat;
En waant een wrekend volk door uw gezag te sluiten.
Gy weet wat ongeval uit Adaas echt kan spruiten,
Dat kerklyke achtbaarheid in oproer niets vermag,
Graaf Willems treffend staal nooit zwicht uit blind ontzag,
En dat uw hulp niet past by dat vermetel huwen. (wen;
Toon Dordrechts burgery hoe de echtdwang u doet gru-
Belet, door uw gezag, een schaadyk trouwverbond;
En sluit den lasteraar op 't glorierykst den mond.

VANDER ARE.

Uw yver voor myne eer zou mooglyk my behagen,
Indien ik noodig dacht by u om raad te vragen.
't Is my genoeg bekend wat my betaamt, mynheer;
En 't lust my buiten u te zorgen voor myne eer.

WILLEM.

Gy zoud, indien gy wist wat daden u betamen,
En zorgde voor uwe eer, dier bitse tale u schamen.
Ik zie hoe Dordrechts volk, in zyn verwoede spyt,
Uw listige eigenbaat rechtvaardig u verwyf.
Zult ge altoos Willems wraak, gelyk weleer, ontvluhten?

AMSTEL.

Mynheeren, voed geen' twist.

LODEWYK.

Van 't heilloos trouwbesluit! Vorstin, hoe groeit uw nood!
 VANDER ARE, tegen Willem.

Gy hoont myne achtbaarheid! Uw roekeloosheid is groot.
 Dat Willems afgezant zo stout een taal durft voeren,
 Bewyst hoe Willem zelf gantsch Holland zou beroeren,
 Ja luistren naar beklag, natuurpligt, eer noch wet,
 Indien zyn aanslag niet voorzigtig wierd belet.
 Gy durft een heldensluk (ô smaad!) een misdryf noemen!
 Men dingt naar Adaas erf; myn hulp is niet te doemen.

WILLEM.

Mag Hollands graaflyk huis, om schyngevaar te ontgaan,
 Van Diedriks laatsten wil vermetel zich ontslaan,
 Weerspannig 't hoog gezag der achtbre voogden schenden,
 En storten 't vaderland in eindelooze elenden?
 Neen, looze bisschop! neen; geen landzaat is hier slaaf.
 Het opperstaatsbewint behoort wel aan den graaf,
 Maar geeft geen vrye magt tot onrechtvaardigheden.
 Geen loslyk opperhoofd kwetst ooit zyn dierbre leden.
 De Hollandsche gravin verliest haar heerschappy,
 Indien ze uw lessen volgt, en stemt tot dwinglandy.
 Befef wat zwaren slag uwe Ada heeft te schroomen,
 En dat ikzelf, niet gy, haar' val poog voor te komen.

LODEWYK, tegen Willem.

De reden toont, mynheer, aan myn bestreden deugd,
 Hoe verre ik was verdoold door onervaren jeugd; (ken,
 En dwingt myn hooploos hart, door wreede min aan 't bla-
 Helaas! u meester van myn droevig lot te maken;
 U, die myn liefde doemt; u, die myn' echt weersstaat.
 Ken Adaas bruidegom, die 't pynlyk leven haat,
 Zyn minnedrift bedwingt; zie hem tot afstand vaardig,
 Niet schuldig by uw' graaf, maar Willems deernis waardig.
 Geen schandelyke vrees ontwingt my deze taal:
 Uw vorst, hoeveel geducht door zyn gelukkig staal,
 Hoe moedig op zyn' roem, in 't heilig land verkregen,
 Zou

Zou nooit myn staatzucht, nooit myn tedre minbewegen
 Van Adaas heerschappy en huwlyk af te staan;
 Hy vond hier nieuwe stof tot zeldzame oorlogsdaden;
 Zo de eer my niet verbood de landvorstin te dwingen,
 En, tot haar ongeluk, naar 't graaflyk erf te dingen.

WILLEM, *tegen Lodewyk.*

Mynheer, uw groote ziel red uw doorluchte bruid.

Tegen den bisschop.

Gy, neem een voorbeeld aan zyn loffelyk besluit.

VANDER ARE.

Zie Adelheide. Denk hoe zwaar gy ons beledigt.

Graaf Willem word misfchien door die vorstin bevredigd.

V Y F D E T O O N E E L.

ADELHEIDE, VANDER ARE, LODEWYK,
 WILLEM, AMSTEL.

E ADELHEIDE, *tegen Willem.*
 er ik u hoor', mynheer, is 't noodig dat u blyk'
 Of Willem nadeel lyd, al heerscht hier Lodewyk.

Tegen Vander Are, Lodewyk, en Amstel.

En gy, mynheeren, weest getuigen hoe myn zinnen,
 Voor 't algemeen geluk, den ouden haat verwinnen.

Tegen Willem.

Het leen Oostvriesland zy uw' graaf ten eigendom,

Indien hy 't huwlyk stemt van Adaas bruidegom,

Het vorstlyk paar in rust haar erfdeel laat regeeren,

En de oude vyandschap in vriendschap doet verkeerren.

Die held, alom beroemd door moedig krysbeleid,

Verwerve een' nieuwen lof door edelmoedigheid!

Hy strekke een' toeverlaat voor hof en onderdanen!

Dit eischt zyn waar belang; dit eischen Adaas tranen.

WILLEM.

Gy schenkt Oostvriesland hem! Vorstin, is 't in uw magt?

't Is

't Is Adaas erf. Hy zou, indien hy 't oorbaar dacht,
 Uw minderjarig kroost niet van een deel berooven,
 Maar all' de staten van zyn' broeder zich beloven.
 Denk niet dat Willem zich met zulk een grootheid vlei'.
 Is u zyn vriendschap waard, zo geef hem vrygelei' (gen,
 Op Diedriks uitvaart; schroom zyn droeve nicht te dwinn-
 En 't zorglyk trouwverbond vermetel door te dringen:
 Voldoe zyn recht; en zie, tot heil van all' den staat,
 In Adaas trouwen voogd een' wisfen toeverlaat.

A D E L H E I D E.

Bedwing uw stoute tong. Hoe! zou ik laf gedoogen,
 Dat Ada zich begeve in Willems trots vermogen?
 Dat hy, in dollen haat, met muitren zich vereen'?
 De ontveinsde staatzucht wreed den teugel viere? ô Neen!

A M S T E L.

Ach! dat geen hevigheid het twistvuur weêr ontfleke!
 Vorstin, 't is noodig, dat Oostvrieslands graaf u spreke.
 Men kieze tyd en plaats tot onderhandeling;
 Men geve gyzelaars; men make een nut verding.

L O D E W Y K.

Ik, yvrig om myn bruid aan ramp op ramp te onttrekken,
 Vorstin, wil by dien graaf uw' gyzelaar verftrekken,
 U toonien hoe myn ziel de hulplooze Ada mint.
 Wat heil, indien die schoone een wenschlyke uitkomst vind,
 En ik, gevonnisd haar in eeuwigheid te derven,
 Tot haar beveiliging mag vlieden, kwynen, sterven!

W I L L E M.

Mevrouw, stort Ada niet in dieper staatselend'.
 't Vermetel trouwbesluit is Willem reeds bekend.
 Gy weet niet wie met hem zich tegen u verbinden.

A D E L H E I D E.

ô Spyt! ik ben verraên door myn gewaande vanden.

W I L L E M.

Het puik der eedlen waakt voor 't recht der landvoogdy;
 Ja zou, in Adaas erf, ter hooge heerschappy,
 Indien 't zyn aandeel in 't voogdyschap moest verliezen.

Eer

Eer Diedriks broeder, dan een' vreemdeling, verkiezen.
 LODEWYK, tegen *Willem*.

Die vreemdeling ontziet de glorie van zyn bruid.

Mevrouw, gy kent myn dritt voor uw doorluchte spruit;
 Gy weet wat smart ik ly met vruchtloos haar te minnen:
 Maar de invloed van haar' pligt op haar verheven zinnen,
 De tranen die zy stort, de zuchten die zy loost,
 't Verdubbeld staatsgevaar van uw beminlyk kroost;
 Ach! alles dwingt my, haar in eeuwigheid te schuwen:
 Ik heb gehoopt, vorstin; nu doet die hoop my gruwen.
 Vernoeg Oostvrieslands graaf, den adel, Adaas deugd;
 Behoed haar vorstlyk erf, haar glorie, hare jeugd;
 En overweeg met ernst hoeveel haar rampen groeijen.
 Gy peinst! ik zie uw' druk! Laat vry uw tranen vloeijen;
 Verberg die droefheid niet; die smart strekt u tot eer:
 Geef, geef aan Diedriks wees een tedre moeder weêr.

VANDER ARE.

Ik zweeg te lang. Vorstin, wees uw belang indachtig.
 LODEWYK.

ô Wreede!

VANDER ARE, tegen *Adelheide*.

Maakt een list uw groote ziel neêrslagtig?
 Geeft moedige Adelheide, uit zwakheid, tot haar schand',
 Een zorgelyk geloof aan Willems afgezant?
 En zult gy, ongewoon in 't grootst gevaar te beven,
 Uw dierbaarst pand, uit schrik, dien wreker overgeven?
 Mistrouw een' vyand, die uw vrienden valsch beticht,
 Alleen opdat uw hart voor ydel dreigen zwicht',
 Of, in de onzekerheid op wien 't zich mag verlaten,
 De hulp dier vrienden derv' voor Adaas veege staten.
 Ziedaar het oogmerk van 't gezantschap. Kies, mevrouw,
 Of wraak van ouden haat, of hulp van ware trouw.

ADELHEIDE.

Gy opent myn gezigt. Ik zal, in spyt dier lagen,
 Niet aan Oostvrieslands wrok 't geluk van Holland wagen.
 Hoe listig poogt men my, uit veinzend zelfbelang,

Te lokken in den strik, tot Adaas ondergang!
 Hoe blaakt eene eedle spyt in myn getergde zinnen!
 't Is eertyds my gelukt graaf Willem te overwinnen:
 Hy stryde; ik vrees hem niet, ó neen! 'k wacht andermaal,
 In myn gerechte zaak, een wisse zegepraal:
 Die wrevle vyand zie myn' moed, gelyk voordezen!

LODEWYK.

Rampspoedige erfgravin! gy zyt ten val verwezen.

ADELHEIDE.

Nochtans, indien uw vorst myn aanbod niet veracht,
 En tot behoeder strekt van zyn verdrukt geslacht,
 Zo wil hem Adelheide onfeilbaar noch doen blyken,
 Dat haar gefarde wraak voor 't staatsbelang moet wyken.

WILLEM.

Hy zal, verwittigd hoe de bischop u misleid,
 Verzuchten om uw' ramp, uit mededoogenheid.

VANDER ARE.

Ontzinde!

ADELHEIDE, *tegen Willem.*

Uw trotsheid is te hoog in top gesteigerd.

Ontdek myn aanbod hem. Hy beve, indien hy 't weigert!

Zy vertrekt met den bischop.

LODEWYK, *haar volgende.*

Vorstin, verhoor myn beê.

ZESDE TOONEEL.

WILLEM, AMSTEL.

H AMSTEL.

Hoe groeit de tweedragt aan!

Ach, vorst! wat nu verricht?

WILLEM.

Ik smeed een groot bestaan.

Vooreerst zy Lodewyk door ydle hoop bedrogen.

Het deert my: maar de nood verwint myn mededoogen

AM.

AMSTEL.

Hy keert, en zoekt uw hulp.

WILLEM.

Versterk een nutte list.

Z E V E N D E T O O N E E L.

LODEWYK, WILLEM, AMSTEL.

LODEWYK.

Belet, ô afgezant! belet een' wreedten twist,
Een bloedig staatskrakkeel; en acht myn bruid onschuldig.

WILLEM.

Verwacht dat Willem u tot graaf van Holland huldig'.

LODEWYK.

Wat zegt gy? Deze taal verbystert my 't verstand.

WILLEM.

Uw deugd verdient zyn gunst met Adaas erf en hand.

LODEWYK.

Wat noopt u veinzend' my met ydle hoop te vleijen?

Durft Willems afgezant my looze strikken spreien?

Verleent gy nieuwe kracht aan myn verwonnen min,

Opdat ik roekloos huwe aan de angstige erfgravin,

Uw vorst zich door den kryg een' ryken buit belove,

En haar met schyn van recht het wettig erf ontroove?

ô Vaderlooze wees! barst uit in bittren rouw:

Uw moeder mint u niet; uw voogd bezit geen trouw;

De ontveinsde heerszucht doelt arglistig op uw staten,

En vleit zich met de stem der morrende onderzaten.

Doorslepen afgezant! ik weet wat hoop my voegt.

Naar Diedriks laatsten wil zy Adaas voogd vernoege

Met zyn bepaald gezag, tôtdat zyzelf regeere;

Opdat der eedlen magt de snoode staatzucht weere!

WILLEM.

(hem;

Gy hoont haar' trouwsten vriend. Zy vreeze u meer dan

Zy vreeze uw liefde alleen. Ik vlei u met zyn stem,

Opdat een blinde drift u niet in echt vereene,
Eer hy, als voogd erkend, aan u die stem verleene.

AMSTEL, tegen Lodewyk.

Ik heb met zekerheid zyn deugd u reeds gemeld.
Verwacht geen laf besluit van dien doorluchten held.
Gy zult, indien uw liefde op hem zich durft betrouwen,
Eerlang de ontruste bruid in veiligheid aanschouwen.

WILLEM, tegen Lodewyk.

Geef Adelheide hoop dat Willem, die den val (zal.
Van Diedriks huis niet wensch, in de echtkeur stemmen
Hy, die haar vriendschap eischt, heeft lang zyn' haat vergeten.
't Voordeelig aanbod zal ik yllings hem doen weten.
Ik ken hem als myzelve, en wacht op wiscn grond,
Nu ik vergeefs voor hem naar 't landvoogdyschap stond,
Nu zy hare ooren sloot, voor dreigen, voor gebeden,
Dat hy, alleen in staat om de eedlen te overreden,
Voor Ada hen voldoende, een noodig wonderstuk
Teêrhartig zal bestaan voor 't vluchtend landgeluk.
Maar wacht zyn antwoord af: 't zou hem ten hoon ver-
strekken,

Zo gy te schielyk durfde uw' grooten echt voltrekken.

LODEWYK, tegen Willem.

Hoe teêr ik Ada mijn, hoeveel ik Amstel acht,
Uwe onverwachte taal is echter my verdacht.
Is 't my vergund, of niet, naar myn geluk te dingen?
ô Nare onzekerheid! ô wreede twyfelingen!

WILLEM.

Uwe Ada zal u haast van ydle vrees ontslaan.
Ik wil een groot geheim terstond haar doen verstaan.
Hoe wenschte ik spoedig haar te spreken! Mag ik 't hopen?
En zult gyzelf daartoe die schoone in stilte nopen?
Dat niemant haar verzell'! Verwacht, na dat gesprek,
Dat ze u de zekerheid van 't nadrend heil ontdek'

LODEWYK.

Gy zult haar zien, mynheer; en meer en meer beseffen,
Dat nooit graaf Willem haar in deugd kan overtreffen.

ACHT

A C H T S T E T O O N E E L.

WILLEM, AMSTEL.

AMSTEL.

My blykt uw opzet, vorst. Ik roem uw veinzery.
 Hoe listig poogt gy tyd te winnen! Maar zult gy,
 De hoop van 't kwynend land, uw dreigende gevaren
 Verdubben, door uw' naam aan Ada te openbaren?

WILLEM.

Ik zal noch meer bestaan in Hollands hoogen nood.
 Hoor, Amstel, wat myn moed voor die gravin besloot.

Gy zaagt de grimmigheid der wrokkende Adelheide,
 Dat Utrechts kerklyk hoofd arglistig haar misleidde,
 Door onze tweedragt doelde op Hollands veegen staat,
 En wat gehoor zy gaf aan 's kerkvoogds eigenbaat.
 Zy zou, met ydle hoop niet lang door my bedrogen,
 Door 's bischops looze tong tot woesten dwang bewogen,
 Geholpen door de min van 't ongelukkig paar,
 Myn zorg verydlen voor 't ontheilligd echtaltaar.
 Zolang de bruid hier blyft, is 't huwelyk te duchten.
 Ik wil by duisternis van hier met Ada vluchten.

Gy schrikt; ik zie dat reeds uw bystand u berouwt.
 Maar laat een scherpe wacht, door de edelen betrouwd,
 De vluchtende Ada naar een veilig oord verzellen,
 Waar de adel haar verberg' totdat ik borg zal stellen.

AMSTEL.

Wat heldendeugd!

WILLEM.

Ik vlie met haar de aanstaande nacht.

Gy weet, verrast men my, wat sterke hulp ik wacht.
 Zal Lodewyk geen' dag den vreemden echtwang sluiten?
 Zal Ada tot de vlucht uit wanhoop niet besluiten?
 Men koop' de lyfwacht om; gyzelf hebt my gemeld,
 Dat Adaas droevig lot haar trouwe wacht ontstelt.

C 3

AM-

AMSTEL.

Het algemeen geluk, uit zulk een vlucht te hopen,
 Verdient dat gy besluit een groot gevaar te loopen.
 Wat eeuwige eer voor u, die, ondanks uw belang,
 De zuchtende erfgravin behoed voor ondergang!

WILLEM.

Haar staatsbelang is 't myne : ik moet haar huwlyk vreezen,
 Al schynt die bron van twist myn staatzucht nut te wezen :
 Ik zou, verftoken van de hoop der landvoogdy,
 Vergeefs my wapenen om de opperheerfchappy.
 Zou 't edelmoedig paar, dat met verliefde zinnen
 Een eeuwig fcheiden koos, niet alle harten winnen?
 Hoeveel een krygsmagt zy, zo hoog een deugd is meer.
 Zie, zie myn waar belang vereenigd met myne eer,
 En oordeel hoe men zich op Willem mag betrouwen.
 Ga myn geheim besluit aan de edelen ontvouwen.
 Ô Ada! Lodewyk! vergeeft my 't loos beleid;
 Maar overtreft my niet in edelmoedigheid.

Einde van het derde bedryf.

VIERDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

LODEWYK, REINOUD.

LODEWYK.

Deze onverwachte taal verbystert myn gedachten.
 Hoe! zou ik heimlyk iets besluiten met de wachten?
 Wat zou myn doelwit zyn? vleit Willems afgezant
 Myn hoop in 't einde niet met Adaas erf en hand?
 Smeed ik een' aanslag? ik?

REINOUD.

Mynheer, waartoe te veinzen?

Verlaat u op myn trouw; ontdek my uw gepeinzen.

LODEWYK.

Wat hoor ik! durf gy...?

REINOUD.

Ja, grootmoedig bruidegom!

Ik beef, niet min dan gy, voor Adaas eigendom.

LODEWYK.

Is u bevolen my te toetsen? Welke trekken!

REINOUD.

Noch eens, ontveins my niets; my is genoeg gebleken.
 De wachten momplen van een loffelyk bestaan,
 En twisten of men 't my, hunn' hoofdman, voor zal slaan.
 Men heeft (dit hoorde ikzelf,) de aanstaande nacht verkoren;
 Uwe Ada wierd genoemd. Wat lot is haar beschoren?
 Wie zou iets groots bestaan, tot heil van die gravin,
 Dan gy, die haar beschermt tot nadeel van uw min?
 Moet gy uit achterdocht myn trouwe hulp versmaden?
 Of bleek u de aanslag niet? word die vorstin verraden?

LODEWYK.

Ja, 't is verraad. Ik schrik. Ach! niets is my bekend.
 Hoe ras, doorluchte bruid! treft ons een nieuwe elend'!

Uw trouwe minnaar, die, geleid in 't hevig blaken,
 Om uw gedreigd belang zyn liefde moest verzaken;
 Uw tedre bruidegom, die, op zyn' huwlyksdag,
 Moest afstaan van uw' echt en Hollands erfgezag;
 Die hier ontboden wierd, om in uw min te deelen;
 Maar die zyn hoogst geluk versmaadde op uw bevelen,
 En duizend smarten leed in 't krachtigst vuur der jeugd;
 Ziet weér een' straal van hoop, wanneer (ô korte vreugd!)
 Een heimlyk vloekgespan, gereed op u te woeden, ...
 Verraders! kende ik u! mogt ik dien slag verhoeden!..
 Hoe beef ik! .. Dierbaar pand' men werkt uw' ondergang.

Myn klagt is vruchteloos; dit marren duurt te lang.
 Laat ons dat mompelen aan Adelheide ontdekken,
 Om uit de ontrouwe wacht het snood geheim te trekken.

REINOU D.

Zie Ada,

LODEWYK.

Reinoud, volg; verzuim geen oogenblik.

TWEEDE TOONEEL.

ADA, LODEWYK, REINOU D.

ADA. (schrik?)
Mynheer, ontvlucht ge my? .. Gy beeft! wat baart u

LODEWYK.

Weérhou my niet, vorstin; myn liefde moet u blyken.

DERDE TOONEEL.

ADA, *alleen.*
Wat hevig ongeduld! Zo driftig my te ontwyken!

Ik weet genoeg hoe groot zyn liefde t' mywaarts is.

Ik vrees een nieuw gevaar in zyne ontsteltenis.

Wat lotverwisseling! Dit is een droevig teeken.

Noch vleit ons de afgezant! hy wil alleen my spreken!

Ach!

Ach! mogt zyn deernis my van twyfeling ontslaan,
 En myn bekleemde ziel haar duister lot verstaan!
 Ô Liefde, weêr ontvonkt in myne ontroerde zinnen!
 Hoe smartlyk zou 't my zyn u nochmaal te overwinnen!
 Hoe pynigt my de vrees, terwyl de hoop my vleit!
 Natuur! tref Willems hart met mededoogendheid.

VIERDE TOONEEL.

ADA, WILLEM.

ADA. (broeder
 Troost Diedriks droeve spruit, ô Hugo! Wil zyn
 Grootmoedig zich in 't eind' verzoenen met myn moeder?
 Zou myn doorluchte voogd, door 't afftaan van zyn recht,
 Ook de yvrende edelen doen stemmen in myn' echt,
 En tegen 't zelfbelang, uit gunstryk medelyden,
 Een vaderlooze wees van 't smartlykst lot bevryden?

WILLEM.

Mevrouw, hy scheept geen' lust in uwen tegenspoed;
 Hy leent een gunstig oor aan de inspraak van het bloed,
 Is vreemd van eigenbaat, en tot uw' bystand vaardig.
 Uwe ongemeene deugd is dier bescherming waardig.
 Maar gy, met hoop geleid in uw verliefde jeugd,
 Zoud gy, naar 't voorschrift van uw weêrgaêlooze deugd,
 Indien uw bruigom hier niet veilig kon regeeren,
 Uwe eensverwonnen min ten tweedemaal verheeren?
 Schaam u dier liefde niet, na de eêlste zegepraal.
 Men zorgt voor uw geluk: schep moed.

ADA.

Ô Duistre taal!

Ach, Lodewyk! uw ziel had reden zich te ontfellen.
 Wat moet ik, ginds en weêr gellingerd, my voorspellen?
 Mynheer, wat eischt uw vorst van zyne ontruste nicht?
 Spreek duidlyk. Niets is my zo dierbaar als myn pligt.
 Men mag myn zwakke jeugd verliefd, rampzalig heeten;
 Maar

Maar nooit zal Diedriks kroost een misdryf zich vernieten.

WILLEM.

Verheven deugd!.. Vorstin, wees tot een daad bereid,
Die...

A D A.

Red my spoedig, wreede! uit deze onzekerheid.

WILLEM.

Durft gy volkomen op graaf Willem u verlaten?

A D A.

Ik geef in zyn bestier myn leven en myn staten...

Gy zwygt!.. Naar Amstels raad heb ik, ô afgezant!

Een vast betrouwen op myn' waarde bloedverwant.

Verdenk my niet. Wat troost is buiten hem te wachten?

Verleid geen moeder my?.. ô Sporeiooze klagten!

Zy zelf, misleid, verraên, ... Zy is zo schuldig niet.

Ik zou, wat ongelijk myn zuchtend hart geschied',

Voor haar, die my bemint, vrywillig kunnen sterven.

WILLEM.

Vergeet uw' bruidegom: hy zal u nooit verwerven;

's Lands welzyn duld het niet: verheer noch eens uw min.

Hoe deel ik in uw' druk, verraden erfgravin!

Wie kent uw' zuivre deugd, uwe onverdiende plagen,

En moet uw' deerlyk lot niet ongeveinsd beklagen?

A D A.

Gy deelt, ô afgezant! grootmoedig in myn smart!

Ach! trof myn ongeluk niet min graaf Willems hart!

WILLEM.

Het treft hem.

A D A.

Hoe, mynheer! Kan hy myn rampen weten?

Ziet hy door fryd op fryd dit hart van'een gereten?

Weet Adaas trouwe voogd haar droeve zege? ô Neen!..

Meld hem, dat ik den hoon, hem aangedaan, beween;

Meld...

WILLEM, ter zyde.

ô Natuur!

A D A.

A D A.

Gy zucht! gy weent!.. Is dit een teeken...?

W I L L E M.

Gy dwingt my, dierbaar pand! tot u rondüit te spreken.
 De ware toeverlaat van uw beroemd geslacht,
 Uw tedre bloedverwant, graaf Willem, in wiens magt
 Zich uw gedreigde jeugd kloekmoedig wil begeven,
 Verlaat zich óók op u, vertrouwt u óók zyn leven,
 Om u te rukken uit de wreedste dwinglandy.

A D A.

Wat vreemd geheim!

W I L L E M.

Mevrouw!

A D A.

Vaar voort.

W I L L E M.

Zie hem in my.

A D A.

(ichouwen!

Is 't mooglyk! gy die vorst! graaf Willem zelv' te aan-
 ô Wonder!.. En hy durft op Ada zich betrouwen!..
 Gy!.. Amstels duistre taal verborg een heuglyk licht.
 Wat voerde u hier ter hulp?

W I L L E M.

Het bloed, uw deugd, myn pligt.

A D A.

Waar ben ik?.. Blyde dag!.. Is Willems hart zo teder?
 ô Ada! klaag niet meer? gy vind uw' vader weder.

W I L L E M.

Myn dochter! dat ik u omhelze!

A D A.

ô Groot geluk!..

Hoe onvoorziens verzagt uw blyde komst myn' druk!
 Ik schrei, maar 't is van vreugd; ik juich in al myn lyden.
 Gy weet myn staatselende, en hoe myn hart moet sryden:
 Myn broze jeugd verliest een' vader... Wreede slag!..
 Gy vleit myn dwaze min en doemt ze, op éénen dag.

Wie

Wie zou, na zoveel wee, zich 't minst geluk beloven?
 En echter deze vreugd gaat al myn smart te boven.
 Maar ach! uw lyfsgevaar verwekt my nieuwe stof
 Tot vrees... Wist Adelheide.. Ontwyk dit doodlyk hof:
 Ô Myn beschermer! vlie; ducht hier de wreedste slagen.
 Moest gy, tot Adaas hulp, uw dierbaar leven wagen?
 Hoe stoort myn angst de vreugd van 't lieflykst oogeblik!
 Ei vlie; verlos myn ziel van haar' gerechten schrik.

WILLEM.

Ô Ja! 't is myn besluit: maar gy zult mede vlieden.

ADA.

Ik vluchten? hoe, mynheer!

WILLEM.

Vorstin, het móet geschieden.

Uw groote ziel vreez' niets dan Adelheides dwang.
 Een deel der wachten, dat, getrouw voor uw belang,
 Zich aanbied zyn gravin dien wreedten dwang te ontrukken,
 Zal ons de aanstaande nacht dat vlieden doen gelukken.
 Beveilig door uw' moed' s lands heil, uw' rang, uwe eer.
 Zult gy myn tedre zucht mistrouwen?

ADA.

Neen, mynheer.

Myn rampen zyn te groot, dan dat ik laf zou vreezen.
 Doorluchte toeverlaat! gy wilt myn vader wezen;
 Gy eischt een nutte vlucht: uw dochter is bereid;
 Ik zal gehoorzaam zyn. Ach! waar' die tederheid,
 Die u aan 't akligst lot het uwe doet verbinden,
 Tot myn vertroosting by een moeder óók te vinden!
 Myn vader! wreek u niet; wyt haar vermeetle daad (raad;
 Aan 't hoofd van Utrechts kerk, den smeeder van 't ver-
 Verdryf myn' bittren angst; verplicht haar u te minnen.

WILLEM.

Uw deugd kan haat en wraak in myn gemoed verwinnen.
 Men spill' geen' nutten tyd in vruchteloos gesprek.
 Maak alles vaardig tot uw heimelyk vertrek.
 Intusfchen veins met my, opdat men Adelheide

Ge-

Gelukkig met de hoop op uwen echt misleide,
De moederlyke dwang u dezen dag niet paar',
En ik u tydig redde uit al uw staatsgevaar!

V Y F D E T O O N E E L.

A D A , W I L L E M , R E I N O U D .

Men sneed verraad, vorstin; de bisfchop legt u lagen.

R E I N O U D .

A D A .

ô Ramp!

R E I N O U D .

Wees op uw hoede; u dreigen felle flagen.
Ik weet, ô myn gravin! ik weet wat pligt my past.
Men kerkert menig wacht, op Adelheides last;
De bisfchop hitst haar aan; ze is tegen u verbolgen;
Ik moet, met nieuwe wacht, all' zyn bevelen volgen;
Op zyn begeerte is hier den uitgang naauw bewaard
Door 't krygsvolk, aan de poort van dit paleis gefchaard.
't Is my gevaarlyk u dit oogenblik te spreken: (ken.
Maar Diedrik was myn vorst: myn trouw blyft onbezwe-

Z E S D E T O O N E E L.

A D A , W I L L E M .

Myn heilzaam opzet is uw moeder aangebragt.

W I L L E M .

A D A .

ô Doodlyk ongeval! Ik heb vergeefs getracht
Te vlieden: al myn hoop op uitkomst is verdwenen:
Ik moet myn' eigen ramp en uw gevaar beweenen.

W I L L E M .

(vrouw...

Wat oproer, woede en moord voorzie ik! Ween, me-
Maar neen, heldin, uw moed zy grooter dan uw rouw!
Ont-

Ontveins uw bittere smart; mislei uw looze moeder;
 Hoop op de vlucht. Vaarwel.

ADA, *bem wederhoudende.*

Ik sterf met myn' behoeder:

'k Verlaat u niet, ô neen! uw lot zy ook het myn'!

WILLEM

Gy vreest het ergst: wie weet of wy verraden zyn?
 Ten minste laat uw' schrik myn doelwit niet ontdekken;
 Laat dit byeenzyn u geen' nieuwen ramp verwekken.
 Hou my niet langer op... De bischop nadert!

ADA.

Ach!

WILLEM.

Bedwing u.

ZEVENDE TOONEEL.

ADA, VANDER ARE, WILLEM.

WILLEM, *tegen Ada.*

Wacht in 't kort een' blyden bruiloftsdag;
 Vergeet uw' vaders dood; laat u de liefde streelen.

VANDER ARE.

Mynheer, is 't my vergund in uw gesprek te deelen?
 Ik hoor met welk een hoop gy Adaas liefde vleit.
 Zal Hollands hofgezin de aanstaande plegtigheid (wen?)
 Van 't vorstlyk echtverbond in Dordrechts wal aanschou-
 Of moet het edel paar in Willems graaffschap trouwen?
 Begeert gy dat ik mede in uw geheimen dring'?

WILLEM.

Uwe ongepaste vraag baart my verwondering.

ADA.

Mynheer, watinzigt...? Kunt gy denken...? Uit u nader.

VANDER ARE.

Gé ontstelt u niet alleen om 't missen van een' vader.

Gy, Hugo, veinst vergeefs: het is my reeds bekend

Tot

Tot wat gewigtig einde u hier graaf Willem zend.
 't Is Ada niet vergund in Dordrechts wal te huwen; (wen,
 Oostvriesland wacht die eer. Maar hoe! den dag te schu-
 De nacht te kiezen, om die vorstelyke bruid
 Te leiden naar uw' graaf! wat ongerymd besluit!
 't Verbazend meesterstuk van Willems heldendaden
 Bleek duidlyk.

ADA.

Ydle hoop!

WILLEM.

Ik ben op 't snoodst verraden.

Onwaardig kerkvoogd! beef.

VANDER ARE.

Hoe! zou ik beven? Neen,

Bedrieger! sidder zelf; de vrees voegt u alleen.

Gy wacht! genaak.

A C H T S T E T O O N E E L.

ADA, VANDER ARE, WILLEM, REINOUD.
Lyfswachten.

WILLEM.

Gy durft het recht der volken krenken!
 Gy hoont een' afgezant!

VANDER ARE.

Het past u niet te denken
 Aan 't ampt dat gy ontëert... Men gryp' hem aan.

Reinoud treed toe met de lyfswachten.

WILLEM, zyn' degen aan Reinoud overgevende.

ô Spyt!

ADA.

Vermeete wachten, die myne onderdanen zyt!

Laat af.

VANDER ARE.

Men lei' hem weg; men poog', door pynigingen,

Al

Al 't overig verraad op 't spoedigst hem te ontwingen.

WILLEM

Onlydbre hoon!.. Tyran!

ADA.

Afgryfslyk oogenblik!

WILLEM.

Ontzinde! ken myn' naam; zie Willem zelf'; en schrik.
Vreest gy geen' afgezant door pyniging te hoonen?
Gy zult ten minste ontzag aan Diedriks broeder toonen.
Zie hier uw' vyand, die op de eedlen zich verlaat,
En hier noch meer vermag dan Utrechts eigenbaat.

VANDER ARE

Gy Willem!.. Wat geluk uw snood geheim te ontdekken!
Uwe ydle grimmigheid kan my geen vrees verwekken.
Gy wachten! staat my in voor uw' gevangen. Ga,
Verleider! 'k geef u tyd; verdien uw lyfsgenaë.

WILLEM.

Wee, Holland! vrees myn wraak; myn goedheid is ten ende:
Men doempeld roekloos u in gadelooze elende.

NEGENDE TOONEEL.

ADA, VANDER ARE.

VANDER ARE.

Weerspannige! moet gy, trouwhartig bygestaan,
Uw tedre moeder by dien dwingeland verraën?
Gehoorzaam; 't is noch tyd u van uw' pligt te kwyten.

ADA.

Schynheilige! u alleen is al myn ramp te wyten.
Een moeder zou haar kroost, ter onuitwischbre schand',
Niet dwingen, had uw list...

VANDER ARE.

Uw lot is in myn hand,
En 't lot uws bruidegoms. Gy zult zyn dood beweenen,
Of dezen dag met hem voor 't outer u vereenen.
Gy zult uw moeder niet aanschouwen; neen. Besluit

Gy

Gy mint hem: wacht hem hier, en spreek zyn vonnis uit.
Men zal, zo gy niet huwt, u niet lafhartig smeeken,
Maar op den graaf van Loon uw weigring bloedig wreken:

T I E N D E T O O N E E L.

A D A, *alleen.*

Hoe yslyk is myn lot! hoe beeft myn teder hart!
Geliefde bruidegom! verwoede minnesmart!
Verfoeilyk staatsbelang! ô wreedheid! felle slagen!
Hoe kan ik leven? hoe myn ongeluk verdragen?
Gedreigde Lodewyk! waartoe verwyst men my!
Myn pligt stemt in uw dood; myn liefde spreekt u vry.
Moet ik (ô strenge pligt! vereischt gy gruwelstukken?) (ken?
Voor 't onrechtvaardig staal 't onschuldig hoofd doen buk-
Of moet ik, wreede min! myn' eedlen stam ten smaad,
My schuldig maken aan lafhartig staatsverraad?
Aan bloedig oproer? aan verwoesting myner landen? (deri.
Myn angst voorspelt my niets dan woeden, moorden, bran-
Waar vind ik uitkomst? wie verlost my uit den nood?
Graaf Willem is gehoond; hy dreigt: myn' vaders dood
Doet my de teêrheid van een waarde moeder derven.
Mogt ik haar spreken, ach! myn brúgom zou niet ster-
Hy sterven? Neen, hy leve! ... ô Vaderland! ô eer! ... (ven...
Myn' minnaars doodsgevaar... Ik overweeg niet meer;
Ik wil zyn dierbaar hoofd van dat gevaar bevryden.
ô Nood! ontschuldig my. ô Holland! zie myn lyden.

E L F D E T O O N E E L.

A D A, L O D E W Y K.

A D A.

Verzaker van uw min! grootmoedig bruidegom!
Kent gy 't arglistig hoofd van Utrechts priesterdom?
Dien schandelyken slaaf van snoode zelf belangen?

D

Weet

Weet gy zyn wreedheid?

LODEWYK.

Ja: graaf Willem is gevangen,
Uw nutte vlucht belet, al 't hofgezin ontsteld.

ADA.

Het smartlykste ongeluk is u noch niet gemeld.

LODEWYK.

Staat Utrechts dwingeland naar Willems heldenleven?

ADA.

Noch dreigt ons feller wee.

LODEWYK.

Hoe doet uw angst my beven!

ADA.

Men dreigt uw dierbaar hoofd: gy zyt in lyfsgevaar.
Stort neêr voor 't moordend staal, of streef naar 't echtaltaar.

LODEWYK.

Ik, die geen dood ontzie, in wanhoop ongeduldig,
Wacht uit uw' lieven mond myn vonnis. Ik ben schuldig;
Ikzelf, door drift misleid, heb u verraden.

ADA.

Gy?

LODEWYK.

Ik heb graaf Willem aan des bischops dwinglandy
Onwetend' blootgesteld. Ik dacht u, door 't ontdekken
Van heimelyk verraad, een wis bederf te onttrekken.
Ik yverde u ten val. Hoe was myn ziel beducht!
De wachten, omgekocht tot uw besloten vlucht,
Maar door myn blinde drift beschuldigd by uw moeder,
Verklaarden uw geheim, verrieden uw' behoeder:
En ik, myn misdaad ziende; ik, roekloos, ongetrouw,
Verwoed gepynigd door een vruchtloos naberouw,
Ja 't wroegend leven moede, en uw genade onwaardig,
Ducht's bischops woede niet: verwys my; wees rechtvaar-
Myn wanhoop eischt de dood in uw' verdienden haat. (dig.

ADA.

Neen, gy verdient myn min; gy stemde in geen verraad.

Ik

Ik wil u dezen dag tot echtgenoot verkiezen,
 En door geen wreede dood myn' bruidegom verliezen.
 Myn keur is reeds gedaan; men dwingt my. Ach! verwin
 Die felle wanhoop; denk hoe teër ik u bemin.

LODEWYK.

Myne Ada mint my noch!.. Ik zou gelukkig sterven,
 Zo gy den bystand van graaf Willem niet moest derven;
 Hy is in hechtenis; hy word bedreigd, gehoond,
 Zyne edelmoedigheid met snoode wraak beloond;
 En u, doorluchte wees! is alle hulp ontogen.
 Vrees, Holland! vrees; voorzie oneindige oorelogien;
 Verwoede weêrwraak, en uw' wisten ondergang.
 Ikzelf, geliefde bruid! verried uw dier belang!
 Ô Gruweldaad! ik wrocht ontelbare yslykheden!

ADA.

'k Vergeef u alles. Laat myn liefde u overreden.
 Ach! dat ons echtverbond den wreedsten slag weêrhou!

LODEWYK.

Begeert gy dat ik leve, en uwen val aanschouw'?

ADA.

Begeert gy dat men u voor 't moordend staal doe bukken?

LODEWYK.

Wyt, wyt aan my alleen uw doodlyke ongelukken.
 Ik haat, verfoei myzelve. Men pleng' myn schuldig bloed!
 Ik ly de felfte smart in 't wroegende gemoed.
 Ik vrees geen strengere wraak dan in die pyn te leven.
 Zo gy myn wanhoop wist, gy zoud my niets vergeven.
 Uw gunst, uw liefde, die myn hartewee vergroot,...
 Vaarwel, mevrouw.

ADA.

Vertoef. Waar vliegt gy heen?

LODEWYK.

Ter dood.

T W A A L F D E T O O N E E L.

Hy vlucht!... Ontmenschte!.. Moest myn ongeluk nog groeijen?

Hy ziet (ô bittre smart!) vergeefs myn tranen vloeijen!
Ik sineek hem vruchteloos! hy doemt myn min!.. Welaan,
Ik volg uw wet, ô pligt!.. Maar ach! zal hy vergaan?
Neen, hy verhoor' myn beê! myn doodsangst duld geen wetten.

Verblinde bruidegom! ik wil uw dood beletten.
ô Liefde! sterk myn taal; geef, geef myn zuchten klem;
Beweeg myn Lodewyk; of, Ada! sterf met hem.

Einde van het vierde bedryf.

T R E U R S P E L. 53
V Y F D E B E D R Y F.
E E R S T E T O O N E E L.

A M S T E L , R E I N O U D .

W A M S T E L .
at nieuwe staatsorkaan is yllings opgekomen?
Is Diedriks broeder hier in hechtenis genomen?
En dreigt men Lodewyk vermetel met de dood,
Zo hem zyn droeve bruid niet kiest tot echtgenoot?

R E I N O U D .

In uwe afwezendheid is Willems eer geschonden;
En 's bischops dreigement, den wreedsten aller vonden,
Verneemt men uit de klagt der angstige erfgravin.
Zy, eerst verwinnares van haar getergde min,
Poogt nu met Lodewyk in echtverbond te treden,
En tegen Diedriks wil dien bruïgom te overreden.
Voor Adaas hoog belang bied hy zyn leven aan:
Maar kan zyn teder hart haar wanhoop lang weerstaan?
Hoeveel zyn moed vermag, noch is de liefde sterker.

A M S T E L .

Verlos Oostvrieslands graaf op 't spoedigst uit zyn' kerker;
Betoon uw zuivre trouw; betoon uw' heldenmoed;
En zie de onnoozelheid voor dwinglandy behoed.

R E I N O U D .

Mag Ada zich gerust op Willems deugd verlaten?

A M S T E L .

's Lands adel, haar getrouw tot heil der onderzaten,
Verliet zich op dien graaf in haar bestemde vlucht.
Gy voed eene ydle vrees, zo gy den landvoogd ducht.

R E I N O U D .

Uw woord is my genoeg; ik zal myn' pligt betrachten.
Maar 't is een stout bestaan; 't paleis heeft nieuwe wachten;
De looze bischop waakt...

AMSTEL.

Ga, Reinoud; spil geen' tyd...
 'k Zie Adelheide. Ik rust op uw getrouwe vlyt.

Terwyl Reinoud vertrekt, vervolgt Amstel.

My lust door stoute taal den nood haar voor te dragen;
 Ik heb te veel gewaagt, om niet noch meer te wagen.
 Men zie wat best van twee onz' aller heil bereid,
 Of Reinouds heldenstuk, of haar grootmoedigheid.

T W E E D E T O O N E E L.

ADELHEIDE, AMSTEL.

ADELHEIDE.

Gy, die met leden uit den adel hebt gesproken,
 Verklaar my hun besluit. Word noch 't ontzag verbroken?

AMSTEL.

'Ze erkennen dat ontzag niet als een' pligt van staat,
 Maar noemen Adaas echt heerszuchtig landverraad.
 Ik moet, vorstin, ik moet, in 't veinzen onbedreven,
 De waarheid in het einde aan u te kennen geven.
 Graaf Diedriks laatste wil word inderdaad verkracht.
 Men werkt uw' ondergang, door 't misbruik uwer magt;
 Verdeelt, verzwakt al 't land; en maakt uw Ada schuldig,
 Opdat een twistend volk noch haar noch Willem huldig.
 Kan zy, indien zy huwt, zyn strenge wraak ontgaan?
 De bloem der edelen spant waarlyk met hem aan.
 Verdrukte onnoozelheid noopt my tot mededoogen.
 Herroep uwe oude deugd; ontsluit intyds uwe oogen;
 Vergun Oostvrieslands graaf de wettige voogdy;
 En de adel veilige u voor wraak en tyranny!
 'k Laat u alleen; besluit: uw lot is in uw handen:
 Verkies den roem der deugd, of 't loon der dwingelanden.

D E R D E T O O N E E L.

MEN wyt my hoog verraad; en, tot myn bittre spyt,
 Myn hart, myn wroegend hart verdient dat bits verwyf:
 'k Heb Utrechts kerklyk hoofd te veel gehoor gegeven.
 Hy dwingt de ontstelde bruid! hy dreigt haar' minnaars le-
 Is dit, verdrukten, die grootmoedig my beschaamt! (ven!
 Een lot dat gy verdient? een dwang die my betaamt?
 Geloof niet, dat ik ooit onschuldig bloed zou plengen; (gen.
 't Is veinzen... Maar te wreed; ik moet, noch wil 't gehen-
 Uw rampspoed baart myn ziel eene onverdraagbre smart.
 Ô Willem! Adelheide, in 't groot gevaar verward,
 Gaf u, naar Diederiks wil, 't voogdyfchap zyner staten,
 Indien ze veilig op uw woord zicht mogt verlaten.
 Maar neen; onze oude haat, die gruwzaam heeft gewoed,
 Die Holland tranen kost en dierbaar burgerbloed,
 Ontzegt, ô vyand! u dat vreeslyk staatsvermogen:
 Ik kan uw wraakzucht nooit in 't landbestier gedoogen.
 Myn angstig kroost! fchep moed; ik doem des bishops
 Graaf Willem is verrast; hy zal, uit staatsbelang, (dwang.
 Uw' onvermydbren echt in 't einde moeten stemmen:
 In zynen kerker zal myn aanbod beter klemmen;
 Oostvriesland, hem beloofd, zy noch zyn eigendom!
 Zyn stem winne ieders hart voor uwen bruidegom!

V I E R D E T O O N E E L.

ADELHEIDE, ADA, VANDER ARE,
 LODEWYK.

MYN dochter, wees getroost; 'k wil u den dwang ont-
 A D A. (rukken.
 Ach! durft gy spotten met myn hooplooze ongelukken?
 D 4

VANDER ARE, tegen *Adelbeide*.

Men heeft de plegtigheid verricht voor 't echaltaar.

ADELHEIDE.

Wat zegt gy? hoe! verricht?

ADA.

ô Schaamte! ô groot gevaar!

LODEWYK.

Uw wreede gunst, vorstin, schenkt myn verliefde zinnen

Een onwaardebaar pand, de schoonste der gravinnen:

Maar, in dat vreemd geluk, stelt gy myn echtgenoot,

Uzelve, en 't gantsche land, aan wraak en woede bloot.

Van dit ontydig feest zal Holland eeuwig gruwen.

Wat blindheid! schandlyk door bedreiging ons te huwen!

ADELHEIDE.

Zo spoedig voor 't altaar de plegtigheid verricht!

ADA.

Myn moeder, zie myn smart met deernis: 'k heb gezwicht;

De ontmenschte bisschop heeft het middel uitgevonden,

Waardoor ik, tegen dank, myn glorie heb geschonden.

Ik wilde u smeeken; 't is tyrannig my belet.

Gy had, myn wanhoop ziende, ons uit den nood gered.

VANDER ARE.

Uw echt behoed uw land; uw min heeft niets misdreven.

Moest gy, ontrouwe! uw lot in Willems handen geven?

Ondankbre! zorg ik niet voor uw bestreên geluk?

Verfoeit gy 't nut bestaan gelyk een gruwelstuk?

ADA.

ô Looze dwingeland! ô bronaër onzer plagen!

't Voegt u dien wreedten roem op snoode hulp te dragen.

LODEWYK.

Verleidend hoofd der kerk! doortrapte huichelaar!

't Ontbreekt u aan geen' glimp...

VANDER ARE, tegen *Adelbeide*.

Bedwing hun tong.

ADELHEIDE.

Barbaar!

Was

Was 't Adelheides wil door doodschrik hen te dwingen,
 En, eer men Willem sprak, den toelag door te dringen?
 Gelooft gy dat uw taal, na 't misbruik van 't gezag
 Dat ik u hier verlcende, op my noch iets vermag?
 Is hun verhaaste trouw een nut bestaan te noemen?
 Hun weigring was gegrond; uw wreedheid is te doemen.

ADA.

Ik vind, maar ach! te spaê, myn waarde moeder weêr.
 VANDER ARE, tegen *Adelbeide*.

Gy scheld en lastert my, terwijl ik 't onheil keer!
 Besef uw dwaling, die myne achtbaarheid ontheiligt;
 Zie 't graaflyk huis, door my, voor Willems haat be-
 veiligd,

Zyn' trotsen moed gefnuikt, zyn leven in uw magt,
 En all' de muiters tot gehoorzaamheid gebragt.
 Zy beven voor zyn hoofd: vergroot hun' schrik door
 dreigen.

ADELHEIDE.

Ik wil door weldaên tot erkentenis hem neigen.

LODEWYK.

Doe meer; betrouw ons lot aan Willems gloriezucht.
 Ach! waagt men ooit te veel, wanneer men alles ducht?
 Vertoon hem de eeuwige eer der ware heldenstukken;
 Tracht Ada door hemzelv' aan zyne wraak te ontrukken;
 Men onderwerp' zich aan zyn' wil!

VANDER ARE.

Wat onbescheid!

ADA, tegen *Adelbeide*.

Stel alles aan zyn deugd en edelmoedigheid.

ADELHEIDE.

Natuur vereischt myn zorg voor uw gedreigde staten.

ADA.

Behoort my 't erfdeel noch?

VANDER ARE.

Hier kan geen kermen baten.

VYFDE TOONEEL.

ADELHEIDE, ADA, VANDER ARE,
LODEWYK, HILDEGAARD.

W ADELHEIDE.
at jaagd u angstig hier?

HILDEGAARD.

De hooge nood, vorstin.

VANDER ARE.

Wat nood?

ADA.

Hoe beef ik!

ADELHEIDE.

Spreek. Verraad my 't hofgezin?

HILDEGAARD.

Men brengt de maar' van één der yslykfte euvel daden.
Uw hoofdman Reinoud zelf heeft vluchtende u verraden,
De rustelooze stad door muitery beroert,
Ja Willem, loos vermomd, uit dit paleis gevoert.
Uw vyand, reeds bekend, het morrend volk genaderd,
Ontdekt aan 't muitgespan, dat meer en meer vergadert,
't Voltrekken van den echt. Men roept „ Graaf Willem
„ Dat Adelheide met haar vloekverwanten beev'! (leev'!
Zo schreeuwt men. De eedlen, in dat oproer toegeschoten,
Verleenen Willem hulp, als laste deelgenooten
Van zyn geheim verraad; zy voeren krygsvolk aan.

ADA.

Erbarmlyke echt!

VANDER ARE.

Men moet dat woelend rot weêrstaan.

LODEWYK, *tegen den bisschop.*

Ziedaar de bitter vrucht...

ADEL-

ADELHEIDE.

Laat ons geen' tyd verfpillen.

VANDER ARE.

Ik zal, door myn gezag, de muitelingen ftillen.

ADELHEIDE.

ô Lodewyk! befcheru uw nieuwe heerfchappy:

Gy hebt óók helden uit den adel op uw zy'.

LODEWYK.

Ik zal, myn waarde bruid! uw vorstlyk erf verweeren:

Oostvrieslands graaf zal nooit dan bloedig triomferen.

ADA.

Myn wanhoop, die ons huwde, elendige echtgenoot!

Ontziet noch ftaal noch woede; ik streef met u ter dood.

ADELHEIDE.

Mistroostige! vertoef. Stuit uw gravin, gy wachten!

Z E S D E T O O N E E L.

ADA. *Lyfwachten.*

ADA. (klagten.

Myn moeder! Lodewyk! . . Men hoort niet naar myn
 Hoe klopt my 't angstig hart! . . ô Doodlyk oogenblik! . .
 Geliefde panden! ach! uwe Ada sterft van fchrik. (gen?
 Myn bruïgom! moest myn liefde u tot een misdryf dwin-
 Ik fpaarde uw dierbaar hoofd voor 't ftaal der muitelingen.
 Oproerig volk! is dit uw hulde? uw trouw? . . Ik dwaal,
 Beleedigden! gy voert met recht het dreigend ftaal;
 Gy wilt, eer tot uw' val de landgevaren groeijen,
 Gewettigd tot de wraak, het fchuldig bloed doen vloeijen.
 Maar, wist gy 's bisfchops dwang, die wreed ons heeft ver-
 Uw woede wierd verkeerd in mededoogendheid. (leid,
 Wat aklig krygsgescheuw! . . Myn burgers! myn soldaten!
 Rechtplegende yveraars! verraden onderzaten!
 Zoekt hier uwe offerhande; en wreekt, alleen op my,
 Graaf Diedriks laaften wil en 't recht der landvoogdy.

ZE-

ZEVENDE TOONEEL.

ADELHEIDE, ADA. *Lyfwachten.**Op den wenk van Adelheide, vertrekken de lyfwachten.*

ADA.
Gy keert, vorstin! gy leeft! Is 't volk met u bewogen?
 Of zal u de overmagt ontzielen voor myne oogen?

ADELHEIDE.

Myn krygsgeluk verkeert; ik wyk voor de eerste reis.
 Men staat in slagorde aan de poorten van 't paleis,
 Om 't uitgelaten volk, dat aangroeit, in te toomen.
 De woeste burgerschaar' heeft naauwlyks ons vernomen,
 Of roept, daar ze om uw' echt van heete gramfchap zied:
 „Trest Adelheide; trest den bruijom; spaar hen niet.
 Ik, reeds met pyl en kling bedreigd door die ontzinden,
 Word in 't paleis gerukt door myne ontfelde vrienden;
 En 't hoofd der kerk beproeft of 't bisfchoplyk gezag
 Noch iets op 't grimmig hart van 't muitend volk vermag.
 Men ziet, by wapenlooze en onbedreven fcharen,
 Een Zeeuwfch gewapend volk, in oorlogskunde ervaren,
 Geleid door Willem. U beken ik, u alleen,
 Dat ik geene uitkomst zie in all' deze yslykheên.

ADA.

Op mynen huwlykdag, den laaftten van myn leven,
 Doet myn verraden min gemaal en moeder sneven.
 Licht sterft myn bruijom reeds in dit afgryfkyk uur.
 Ô Doodlyke echt! Ô min! Ô glorie! Ô natuur!

ADELHEIDE.

Myn voorbeeld moedige u: men geve Dordrecht blyken,
 Dat grooten zielen nooit in tegenpoed bez wyken.
 Duld niet dat Willems haat zich in uw wanhoop vlei';
 Verdien, op 't glorierykst, dat Holland u befehrei';
 Bedenk wat deugden, als myn dochter, u betamen.
 Laat ons den dwingeland in onzen val befchamen.

ADA.

A D A.

Vergroot myn wanhoop niet: uwe ongevoeligheid
 Is 't smartlykst ongeluk waarom uwe Ada schreit.
 Helaas! was 't niet genoeg, door 't zielbedroevend sterven,
 Een' vader, die my minde, in eeuwigheid te derven?
 In myn bestreden jeugd myzelf te wederstaan?
 Uit dwang te stemmen tot myn' echt, tot euveldaên?
 Is 't noch te weinig, by 't verliezen myner landen,
 De wraak ten doel te staan met all' myn waardste panden?
 Een moeder, wreeder dan de wrekende overmagt,
 Versmaad myn tedre zucht, en sluit en doemt myn klagt.

A D E L H E I D E.

Gy weet niet hoe myn hart in 't heimlyk heeft te stryden;
 Gy weet niet wat ik ly in uw onschuldig lyden.
 Ik zie myn waar belang; en 't smart my dat niet eer...
 Die taal vernoegte u; verg myn' fieren geest niet meer.

A C H T S T E T O O N E E L.

A D E L H E I D E, A D A, H I L D E G A A R D.

H I L D E G A A R D.

ô **B**loedige overmoed! ô gruwzaamste aller dagen!

A D E L H E I D E.

Begon men reeds de stryd?

A D A.

Ik ducht de wreedste plagen.

H I L D E G A A R D.

De muiteling volhard in 't schenden van zyn' pligt.
 Vorstin, men had u naauw' gerukt uit zyn' gezigt,
 Of de aangegroeide magt der trouwlooze onderzaten
 Borst uit ten aanval op uw bevende soldaten. (weer,
 Fluks word men handgemeen. Het ramlend moordge-
 Op helm en schild beproefd, slaat vriend en vyand neer,
 Terwyl, by 't naar gekerm, en onder 't hevig morren
 En dreigen, in de lucht ontelbre schichten snorren.
 Men ziet de ruime markt bedekt met stroomend bloed.

De

De bisfchop, Lodewyk, en hun getrouwe floet,
Geneigd te fterven, of de muiters te overheeren,
Zyn magtloos 't groot getal dier wreeden af te keeren.

ADELHEIDE.

My wierd, ô bittre fpyt! my wierd de ftryd ontzegd!...
Dat niemant my weêrhou' te fterven in 't gevecht!
Verraden kroost! vaarwel in eeuwigheid.

ADA, *Adelbeide wederhoudende.*

Myn moeder!

Bedwing uw' ydlen moed; maak Dordrecht niet verwoeder.

NEG ENDE TOONEEL.

ADELHEIDE, ADA, AMSTEL, HILDEGAARD.

AMSTEL.
Vorstin, blyf in 't paleis; ontzie, in 't groot gevaar,
De woedende overmagt, de ontzinde burgerschaar',
Die vorstlyke offers dreigt uit blinde wraak te flachten.
Hoor de uitkomst van den ftryd. De wanhoop gaf ons
krachten:

Men moest de onnoozle bruid van 't muitend volk ontfiaan,
Verwinnen tegen hoop, of glorieryk vergaan. (den,
Zo wierd Oostvrieslands graaf in 't eerst met vrucht bestre-
Ja van de Zeeuwfche hulp door de onzen afgefne-
Hy geeft een teeken; elk, rondom hem heen, houd ftil:
Wy nadren, en hy fpreekt: „Ik ftreed voor Diedriks wil;
„Maar de uitflag van 't gevecht doet Lodewyk regeeren;
„Hy wint myn ftem.” Die list doet Willem triomferen:
Zy ftuit uwe oorlogsbende, en geeft zyn Zeeuwen tyd;
Men rukt hem uit ons oog; hyzelf hervat den ftryd;
Uw deinzend krygsvolk werpt de wapens uit de handen;
Uw vyand word erkend als graaf van Diedriks landen;
Zyn ftatzucht dient zich nu van 't voordeel zyner kling;
En de adel ftemt uit nood. U ftond geen muiteling
Te duchten; de onderdaan zou noch voor Ada leven,
Zo gy 't bepaald gezag den landvoogd had gegeven.

ADA.

A D A.

Is Lodewyk ontzield?

A M S T E L.

Ik bleef, by 't woest geweld,

Onkundig van zyn lot.

A D A.

Hoe is my 't hart bekneld!

A M S T E L.

De muiter, noch verhit, doet alles bloedig bukken.

A D E L H E I D E

Men kan my 't leven wel, maar nooit den moed, ontrukken.

T I E N D E T O O N E E L.

A D E L H E I D E , A D A , L O D E W Y K , A M S T E L ,
H I L D E G A A R D .

A D A.

Gy leeft, rampzalig held! myn dierbare echtgenoot! ..
Wat kunt gy hopen?

L O D E W Y K .

U te omhelzen vóór myn dood,

Een vruchteloze hulp mistroostig u te zweeren,

Zolang ik adem schep uw moorders af te keeren,

En hier te sneven aan uw voeten.

A D A.

Welk een schrik

Verscheurt my 't hart! Myn ramp groeit ieder oogenblik.

Indien het wrekend staal my 't leven niet doet derven,

Dan zal natuur en liefde en wroeging my doen sterven.

L O D E W Y K .

In Adaas doodsgevaar, verwoede burgery!

Getergde Willem! wreekt myn angst u streng op my.

A D E L H E I D E .

Die wreede zal zyn' haat tot walgens toe verzaden.

L O D E W Y K .

O Felle ramp! ik heb myne erfgravin verraden,

Haar

Haar nutte vlucht gestuit, haar dier geheim ontdekt;
 En in myn blind bestaan haar' ondergang verwekt:
 Ik moet van schaamte en spyt het aklig daglicht schuwen.
 Ik heb, (ô snood bedryf!) door myn vermetel huwen,
 Gedreigde landvorstin! uw' grootsten toeverlaat
 Verwekt tot vyandschap en onverzoenbre haat:
 Ik heb den muiter stof tot doller wraak gegeven:
 Ikzelf beroof myn bruid van glorie, staat, en leven:
 Ik schenk, doorluchte vrouw! u tot een huwlyksgift,
 In myn verraste liefde, in onverschoonbre drift,
 Op 't heilloos bruilofsfeest, gevierd in bloed en tranen,
 Den doodelyken vloek der moordende onderdanen.
 Hunne onbedachte wraak geeft niemant lyfsgenaê.
 De wanhoop, die my grieft, is zonder wedergaê.
 Ik zou dé wreedste dood vernoegd in 't oproer lyden,
 Indien ik stervende u van 't onheil kon bevryden.

AMSTEL.

(woed;

Men hoor' met wat geschreeuw het toomloos Dordrecht
 En sineek' den nieuwen graaf om hulp voor 't vorstlyk

ADA.

(bloed!

Het volk is in 't paleis!

LODEWYK.

't Zal woedende u vernielen.

ADA.

't Zal niet, dan in myn' arm, myn' bruidegom ontzielen.

ELFDE TOONEEL.

ADELHEIDE, ADA, WILLEM, LODEWYK,
 AMSTEL, HILDEGAARD, REINOUD.
Gevolg van edelen.

WILLEM, *na zyn gevolg uitkomende, tegen*

't volk, dat zich niet vertoont.

Zeeghafte burgers! keert; betrouwt aan my de wraak;
 Gehoorzaamt: 'k weet myn' pligt in uw gerechte zaak.

ADEL-

ADELHEIDE.

Zie hier uw vyandin, verwoede! in uw vermogen;
 Maar in haar nederlaag zo fier, zo onbewogen, (staat,
 Als toen ze uw staatzucht dwong door 't alvernielend
 En 't juichend Holland haar begroette in zegepraal.
 Myn onverzetbre moed beveiligt my voor ſchande.
 Voldoe den muiteling; geef my ter offerhande;
 Vernoege uw' ouden haat; en wyt, uit staatsbelang,
 Myn dood aan 't grimmig volk, aan onvermydbren dwang.
 Maar denk, indien uw wraak zich verder uit wil ſtrekken,
 Dat Ada zich niet poogde aan uw voogdy te onttrekken,
 Dat zy, dat Lodewyk verdient die wraak te ontgaan.
 Verzuimt gy echter hen in 't oproer by te ſtaan,
 Dan zal dit zelfde volk, na 't onbezonnen woeden, (den,
 Ten zoen van 't vorſtyk kroost uw dwinglandy bevroe-
 En, toornig op uw blinde en bloedige eigenbaat,
 De onnoozle wreken op den roover van haar' ſtaat.
 Zo past het Adelheide, in plaats van laf te ſmeeken,
 Voor Diedriks dochter u van lyfsgenaë te ſpreken.

WILLEM.

Gy durft my dreigen! gy!

ADA, tegen Willem.

Indien een ware deugd

U dezen dag bewoog voor myn verleide jeugd, (ſchoonen,
 Des biſchops dwang myn' echt by 't volk niet kan ver-
 En Willem noch zyn liefde aan Ada wil betoonen;

Knielende.

Myn dierbre bloedverwant! myn vader! ſta dan toe,
 Dat ik eene offerkeur voor Hollands wrekers doe. (broeder:

Graaf Diedriks laaſte zucht was voor zyn' waarden
 Voldoe zyn dochter, door 't behouden van haar moeder;
 En ſpaar myn' echtgenoot. Zo hen de wraak vernielt,
 Word Diedriks eenig kroost in hen op 't wreedst ontzield.

Noch ſmeekt uwe Ada voor uw muitende onderdanen:
 Ik haat die wrekers niet; ik ſtort voor hen óók tranen.

Weérhou dat woedend volk, eer's biſchops hoon of dood

Voor hen eene oorzaak zy van zwaren oorlogsnood.

Vergun, doorluchte held! my, op myn laatste bede,
Dat ik, de dood getroost, hen onder de oogen trede,
Eene eedle deernis by de oproerigen verwerv',
Of voor myn' bruidegom en voor myn moeder sterv'!

LODEWYK.

Zoud gy, by 't razend volk uw dierbaar leven wagen?
Ik stoorde uw vlucht; men woede op de oorzaak uwer pla-
Knielende. (gen!

ô Willem! hoor naa my; denk wie u smeekt. Ik ben 't,
Uw vyand, reeds door u als Hollands graaf erkend,
Maar door uw list misleid. Zult ge op myn beê beletten,
Dat zich de oproerigen met Adaas bloed besmetten?
Behoed gy Diedriks weêuw? Ik sta dan 't graafschap af;
En, eischt de mouter wraak, ik ben bereid ter straf.

ADA, tegen Lodewyk.

Zal 't volk zich over u, als over my, ontfermen?

Tegen Willem.

Wat zal uw groote ziel verrichten?

WILLEM, Ada ombelzende.

U beschermen.

Myn kinders, ryst. Uw deugd, die met uw plagen groeit,
Verrukt myn teder hart, en hield myn tong geboeid.

Kloekmoedige Adelheide! uw haat heeft my beleedigt,
Uw ramp heeft my ontroert, uw kroost heeft my bevredigt.

Myn vrinden, Dordrecht eischt, in woeste moutery,
Uw leven: maar gy ziet uw' toeverlaat in my.

De bischop, zwaar gewond, is reeds de woede onttoegen.
Schoon 't volk met tegenzin hem stelde in myn vermogen,
Schoon 't u dolzinnig dreigt, vreest echter geen gevaar:
Gy zyt min schuldig dan de bischop, die barbaar.

ADA.

Myn vader! kan uw deugd al 't ongelyk vergeven?

Gy zyt myn erfdeel waard'.

LODEWYK.

Moest u myn staal weêrstreven!

ADA.

A D A.

Myn moeder! Lodewyk! wat onverwacht geluk!

A D E L H E I D E.

Gy red uw vyandin door 't eëlfte heldenstuk,
Verbant den ouden haat, ja dwingt my u te minnen.

L O D E W Y K.

Uw deugd, gehoonde vorst! kan meer dan staten winnen.

A M S T E L.

ô Gadelooze held! uw-moed, uw roemryk staal
Verwierf in 't heilig land nooit zulk een zegepraal.

W I L L E M.

't Verzuim van tyd kan ons een nieuw gevaar bereiden.

Ik wil den muiteing door hoop op wraak misleiden,
Totdat myn vrinden, aan een veilig oord gebracht,
Geen wraakzucht vreezen van die woedende overmagt.

Getrouwe ridderschap! help my die vlucht bedekken:

Gy wilt met vorstlyk bloed myn glorie niet beylekken:

U deert het ongeluk der afgetreurde bruid:

Die rampspoed wischt de schuld in 't graatlyk stamhuis uit

Gy, Amstel, die met smart my wederstand moest bieden!

Bescherm, op myn begeerte, uw vrinden onder 't vlieden;

Volg nu, oprechte held! volg nu, met eedle vreugd,

Tot veiling dier vlucht, het voorschrift van uw deugd.

Myn dochter, dat men u naar 't eiland Tesfel voere,

Eer iemand, tot uw wraak, het wuste volk beroere:

Ja streef naar Engelland; verftrek my daar tot borg

Voor de algemeene rust; weêrspreek geen nutte zorg.

Gy zult in blyder tyd uw vryheid weêr erlangen.

Ik houde uw moeder noch uw' bruidegom gevangen.

Gy zult, na dezen togt op nieuw met hen vereend,

U troosten in den ramp, dien gy met hen beweent.

A D A.

Ik derf myn' vader wel, maar vind in u zyn' broeder.

Zy ombelst Lodewyk, en vervolgt:

Vaarwel, myn Lodewyk!

A D A,

LODEWYK.

Myn bruid!

ADA, *Adelbeide ombelzende.*

Vaarwel, myn moeder!

ADELHEIDE.

Myn ongelukkig kroost!

LODEWYK.

Wat valt dit scheiden hard!

ADELHEIDE, *tegen Ada.*

Gy zult ons wederzien.

ADA.

Die troost verzagt myn smar-

Eene onvoorziene hoop verrukt myn tedre zinnen:

Nu staat het Ada vry haar' bruidegom te minnen.

LODEWYK.

Zo neemt ons ongeluk eerlang een' blyden keer.

WILLEM.

Zo triomfeert in 't eind' natuur en liefde en eer.

E I N D E.

